

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gegužės 14 d.*

Turinys

Teisinis pagrindas	4
Tarptautinė teisė	4
Sąjungos teisė	4
Direktyva 2008/115	4
Direktyva 2013/32	8
Direktyva 2013/33	12
Vengrijos teisė	16
Pagrindinis įstatymas	16
Įstatymas dėl teisės į prieglobstį	16
2007 m. Įstatymas Nr. LXXXIX dėl valstybės sienų	18
Įstatymas dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje	19
Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai	20
Byla C-924/19 PPU	20
Byla C-925/19 PPU	25
Dėl skubos procedūros	26
Dėl prejudicinių klausimų	28
Dėl penktojo klausimo	28
Dėl pirmojo klausimo	33

* Proceso kalba: vengrų.

Dėl antrojo klausimo	35
Dėl priimtino	35
Dėl esmės	36
Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų	40
Pirminės pastabos	40
Dėl sulaikymo buvimo	41
– Dėl sulaikymo sąvokos	42
– Dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamų įkurdinimo sąlygų	43
Dėl direktyvose 2013/32 ir 2013/33 numatytų sulaikymo sąlygų	44
– Dėl Direktyvos 2013/32 43 straipsnio	44
– Dėl Direktyvos 2013/33 8 ir 9 straipsnių	46
Dėl Direktyvoje 2008/115 numatytų sulaikymo sąlygų	48
Dėl neteisėto sulaikymo pasekmių	50
Dėl bylinėjimosi išlaidų	52

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prieglobsčio ir imigracijos politika –
Direktyva 2013/32/ES – Tarptautinės apsaugos prašymas – 33 straipsnio 2 dalis –
Nepriimtino pagrindai – 40 straipsnis – Paskesni prašymai – 43 straipsnis – Pasienio procedūros –
Direktyva 2013/33/ES – 2 straipsnio h punktas, 8 ir 9 straipsniai – Sulaikymas – Teisėtumas –
Direktyva 2008/115/EB – 13 straipsnis – Veiksmingos teisių gynimo priemonės – 15 straipsnis –
Sulaikymas – Teisėtumas – Teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę – Europos Sąjungos
pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Sąjungos teisės viršenybės principas“

Sujungtose bylose C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU

dėl *Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Segedo administracinių ir darbo bylų teismas, Vengrija) 2019 m. gruodžio 18 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

FMS,

FNZ (C-924/19 PPU),

SA,

SA jaunesnysis (C-925/19 PPU)

prieš

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság,

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, E. Regan, S. Rodin, P. G. Xuereb ir I. Jarukaitis, teisėjai E. Juhász, M. Ilešič, D. Šváby, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos (pranešėjas) ir N. Wahl,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. kovo 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- FNZ ir FMS, atstovaujamų *ügyvédek* T. Kovács, B. Pohárnok ir G. Matevžič,
- SA ir SA jaunesniojo, atstovaujamų *ügyvédek* B. Pohárnok ir G. Matevžič,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir M. M. Tátrai,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga, M. Condou-Durande, Z. Teleki, A. Tokár ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2020 m. balandžio 23 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl:
 - 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98) 13, 15 ir 16 straipsnių,
 - 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) 6, 26, 33, 35, 38 straipsnio 4 dalies, 40 ir 43 straipsnių,
 - 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96), 2 straipsnio h punkto, 8 ir 9 straipsnių ir
 - Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 1, 4, 6, 18, 47 straipsnių ir 52 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus: pirma, FMS ir FNZ ginčą su *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (*Dél-alföld* migracijos policijos nacionalinė generalinė direkcija, Vengrija) (toliau – pirmojo lygio migracijos kontrolės tarnyba), anksčiau vadinta

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatósága (Imigracijos ir prieglobsčio tarnybos Dél-alföld regioninė direkcija, Vengrija), ir *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* (Migracijos policijos nacionalinė generalinė direkcija, Vengrija) (toliau – už prieglobsčio reikalus atsakinga institucija), anksčiau vadinta *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Imigracijos ir prieglobsčio tarnyba, Vengrija) (C-924/19 PPU), ir, antra, SA ir SA jaunesniojo ginčą su pirmojo lygio migracijos kontrolės tarnyba ir už prieglobsčio reikalus atsakinga institucija (C-925/19 PPU) dėl šių institucijų sprendimų atmesti FMS, FNZ, SA ir SA jaunesniojo prieglobsčio prašymus kaip nepriimtinius ir nurodyti juos išsiųsti, kartu nustatant draudimą vienus metus atvykti į Vengrijos teritoriją ir joje apsigyventi.

- 3 Nuo 2020 m. balandžio 1 d. šie du ginčai priskirti *Szegedi Törvényszék* (Segedo teismas, Vengrija); šis teismas pranešė apie tai Teisingumo Teismui, tačiau neatsiėmė *Szegedi Közigazgatási és Munkügyi Bíróság* (Segedo administracinį ir darbo bylų teismas, Vengrija) pateiktų klausimų.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 4 Europos bendrijos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl neteisėtai šalyje esančių asmenų readmisijos, pridėto prie 2007 m. lapkričio 8 d. Tarybos sprendimo (OL L 334, 2007, p. 45, toliau – Sąjungos ir Serbijos susitarimas dėl readmisijos), 3 straipsnyje „Trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės readmisija“ numatyta:

„1. Serbija valstybės narės prašymu ir be jokių papildomų formalumų, išskyrus numatytus šiame susitarime, priima atgal į savo teritoriją visus trečiųjų šalių piliečius arba asmenis be pilietybės, kurie netenkina arba jau nebetenkina galiojančių atvykimo, buvimo arba gyvenimo prašančiosios valstybės narės teritorijoje teisinių sąlygų, jei įrodoma arba remiantis pateiktais *prima facie* įrodymais pagrįstai manoma, kad tokie asmenys:

- a) turi arba atvykimo metu turėjo Serbijos išduotą galiojančią vizą arba galiojantį leidimą gyventi; arba
- b) nelegaliai ir tiesiogiai atvyko į valstybių narių teritoriją po to, kai buvo pasilikę Serbijos teritorijoje arba vyko per ją tranzitu.

<...>“

Sąjungos teisė

Direktyva 2008/115

- 5 Direktyvos 2008/115 6, 13, 16, 17 ir 24 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(6) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad neteisėtas trečiųjų šalių piliečių buvimas būtų nutrauktas vadovaujantis teisinga ir aiškia [skaidria] tvarka. Pagal bendruosius ES teisės principus sprendimai pagal šią direktyvą turėtų būti priimami dėl kiekvieno konkretaus atvejo atskirai ir vadovaujantis objektyviais kriterijais, t. y. nagrinėjant turėtų būti atsižvelgiama ne vien į neteisėto buvimo faktą. Naudodamos standartines sprendimų, susijusių su grąžinimu, t. y. sprendimų grąžinti ir, jei priimama, sprendimų uždrausti atvykti ir sprendimų dėl išsiuntimo, formas, valstybės narės turėtų atsižvelgti į tą principą ir visapusiškai laikytis visų taikytinų šios direktyvos nuostatų;

<...>

(13) Prievartos priemonių taikymas turėtų priklausyti nuo proporcingumo ir veiksmingumo principų, atsižvelgiant į priemones, kurių imamasi, ir siekiamus tikslus. <...>

<...>

(16) Sulaikymo taikymas išsiuntimo tikslu turėtų būti ribojamas ir atitikti proporcingumo principą priemonių, kurių imamasi, ir siekiamų tikslų atžvilgiu. Sulaikymas yra pateisinamas tik tada, kai rengiamasi grąžinimui arba išsiuntimo procesui, ir jei švelnesnių priverstinių priemonių nepakaktų.

(17) Su sulaikytais trečiųjų šalių piliečiais turėtų būti elgiamasi humaniškai ir gerbiant jų orumą, pagrindines jų teises ir laikantis tarptautinės bei nacionalinės teisės. Nepažeidžiant teisėsaugos institucijų vykdomo pirminio sulaikymo, kuris reglamentuojamas nacionalinės teisės aktais, sulaikymas paprastai turėtų būti vykdomas specialiuose sulaikymo centruose.

<...>

(24) Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, kurie visų pirma pripažinti [Chartijoje].“

6 Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

3) „grąžinimas“ – trečiosios šalies piliečio grąžimo procesas – savanoriškai vykdant prievolę grįžti arba priverstinai – į:

- asmens kilmės šalį, arba
- tranzito šalį pagal Bendrijos ar dvišalius readmisijos susitarimus, ar kitas nuostatas, arba
- kitą trečiąją šalį, į kurią atitinkamas trečiosios šalies pilietis savanoriškai nusprendžia grįžti ir į kurią jis būtų priimtas;

4) „sprendimas grąžinti“ – administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti;

<...>

7 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, tinkamai atsižvelgia į:

- a) vaiko interesus;
- b) šeimos gyvenimą;
- c) atitinkamo trečiosios šalies piliečio sveikatos būklę,

ir laikosi negrąžinimo principo.“

8 Tos pačios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimą grąžinti, jei nebuvo suteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti pagal 7 straipsnio 4 dalį arba jei nebuvo laikomasi įpareigojimo grįžti per savanoriško išvykimo laikotarpį, numatytą pagal 7 straipsnį.

<...>

3. Valstybės narės gali priimti atskirą administracinį ar teismo sprendimą arba aktą, nurodantį išsiųsti.

<...>“

9 Direktyvos 2008/115 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės atideda išsiuntimą:

a) tuo atveju, jei jis pažeistų negrąžinimo principą <...>

<...>“

10 Šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Sprendimai grąžinti ir, jei tokie priimti, sprendimai uždrausti atvykti bei sprendimai dėl išsiuntimo priimami raštu pateikiant faktines ir teises priežastis, taip pat informaciją apie galimas teises gynimo priemones.“

11 Minėtos direktyvos 13 straipsnyje „Teisių gynimo priemonės“ numatyta:

„1. Atitinkamam trečiosios šalies piliečiui suteikiama veiksminga teisių gynimo priemonė siekiant apskųsti ar peržiūrėti sprendimus, susijusius su grąžinimu, kaip nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, kompetentingame teisme arba kitoje administracinėje institucijoje ar kompetentingoje įstaigoje, sudarytoje iš narių, kurie yra nešališki ir naudojami nepriklausomumo apsaugos priemonėmis.

2. 1 dalyje minėta institucija ar įstaiga turi įgaliojimus peržiūrėti sprendimus, susijusius su grąžinimu, kaip nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, įskaitant galimybę laikinai sustabdyti jų vykdymą, išskyrus atvejus, kai laikinas sustabdymas jau taikomas pagal nacionalinės teisės aktus.

3. Atitinkamam trečiosios šalies piliečiui suteikiama galimybė gauti teisinę konsultaciją, turėti atstovą ir, jei reikia, gauti lingvistinę pagalbą.

4. Valstybės narės užtikrina, kad, paprašius, pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus ar taisykles, susijusias su teisine pagalba, būtų nemokamai suteikiama reikalinga teisinė pagalba ir (arba) atstovavimas ir gali užtikrinti, kad tokia nemokama teisinė pagalba būtų teikiama ir (arba) teisiškai atstovaujama laikantis sąlygų, nustatytų [2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos] Direktyvos 2005/85/EB [nustatančios būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, 2005, p. 13)] 15 straipsnio 3–6 dalyse.“

12 Direktyvos 2008/115 15 straipsnyje „Sulaikymas“ numatyta:

„1. Valstybės narės gali sulaikyti trečiosios šalies pilietį, kuriam taikoma grąžinimo tvarka tik tam, kad parengtų grąžinimą ir (arba) įvykdytų išsiuntimo procesą (nebent konkrečiu atveju gali būti veiksmingai taikomos kitos pakankamos, tačiau švelnesnės priverstinės priemonės), visų pirma, kai:

a) esama pasislėpimo pavojaus arba

- b) atitinkamas trečiosios šalies pilietis vengia pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo proceso arba jiems trukdo.

Sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir būti taikomas tik tol, kol tinkamai vykdomas pasiruošimas išsiuntimui.“

2. Įsakymą sulaikyti priima administracinės ar teisminės institucijos.

Įsakymas sulaikyti parengiamas raštu pateikiant faktines ir teises priežastis.

Kai įsakymą sulaikyti priima administracinės institucijos, valstybės narės:

- a) numato atlikti skubią sulaikymo teisėtumo teisminę peržiūrą ir kuo skubiau po sulaikymo pradžios priimti sprendimą;
- b) arba atitinkamam trečiosios šalies piliečiui suteikia teisę imtis procesinių veiksmų, kuriais būtų skubiai atlikta sulaikymo teisėtumo teisminė peržiūra ir kuo skubiau po atitinkamų procesinių veiksmų pradžios būtų priimtas sprendimas. Šiuo atveju valstybės narės nedelsdamos praneša atitinkamam trečiosios šalies piliečiui apie galimybę imtis tokių procesinių veiksmų.

Atitinkamas trečiosios šalies pilietis nedelsiant paleidžiamas, jei sulaikymas yra neteisėtas.

3. Kiekvienu atveju sulaikymas peržiūrimas pagrįstais laiko tarpais atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu arba *ex officio*. Pratęstų sulaikymo laikotarpių atveju teisminė institucija prižiūri, kaip atliekamos peržiūros.

4. Paaiškėjus, kad dėl teisinių ar kitokių priežasčių nebėra pagrįstos tikimybės asmenį išsiųsti arba 1 dalyje nustatytų aplinkybių nebesama, sulaikymas tampa nebepateisinamas ir atitinkamas asmuo nedelsiant paleidžiamas.

5. Sulaikymas trunka tol, kol tenkinamos 1 dalyje nustatytos sąlygos ir jis yra būtinas siekiant užtikrinti sėkmingą išsiuntimą. Kiekviena valstybė narė nustato sulaikymo laikotarpio ribą, kuri negali viršyti šešių mėnesių.

6. Valstybės narės negali pratęsti 5 dalyje nurodyto laikotarpio, tačiau laikydamosi nacionalinės teisės gali pratęsti ribotam laikotarpiui, neviršijančiam dar dvylikos mėnesių, tais atvejais, kai tikėtina, jog nepaisant visų jų pagrįstų pastangų, išsiuntimo procedūra užtruks ilgiau dėl to, kad:

- a) suinteresuotasis trečiosios šalies pilietis nepakankamai bendradarbiauja, arba
- b) vėluojama gauti reikiamus dokumentus iš trečiųjų šalių.“

13 Tos pačios direktyvos 16 straipsnis „Sulaikymo sąlygos“ suformuluotas taip:

„1. Sulaikymas paprastai vykdomas specialiuose sulaikymo centruose. Jeigu valstybė narė neturi galimybių apgyvendinti tokius asmenis specialiaame sulaikymo centre ir turi naudotis įkalinimo įstaigų patalpomis, sulaikyti trečiųjų šalių piliečiai atskiriami nuo kalinių.

2. Sulaikytiems trečiosios šalies piliečiams paprašius, jiems suteikiama galimybė per pagrįstą laikotarpį susisiekti su teisiniais atstovais, šeimos nariais ir kompetentingomis konsulinėmis įstaigomis.

3. Ypatingas dėmesys skiriamas pažeidžiamiesiems asmenims. Teikiama neatidėliotina medicinos pagalba ir užtikrinamas būtinas ligos gydymas.

4. Atitinkamoms kompetentingoms nacionalinėms, tarptautinėms ir nevyriausybiniams organizacijoms bei įstaigoms suteikiama galimybė apsilankyti sulaikymo centruose, kaip nurodyta 1 dalyje, tiek, kiek jie yra naudojami trečiųjų šalių piliečių sulaikymui pagal šį skyrių. Tokiems vizitams gali reikėti gauti leidimą.

5. Sulaikytiems trečiųjų šalių piliečiams sistemingai teikiama informacija, paaiškinanti sulaikymo centre taikomas taisykles bei nustatanti jų teises ir pareigas. Tokia informacija apima informaciją apie nacionalinėje teisėje numatytą jų teisę susisiekti su 4 dalyje nurodytomis organizacijomis ir įstaigomis.“

Direktyva 2013/32

14 Direktyvos 2013/32 34 ir 38 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(34) tarptautinės apsaugos poreikių nagrinėjimo procedūros turėtų būti tokios, kad kompetentingos institucijos galėtų atidžiai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus;

<...>

(38) daugeliu atvejų tarptautinės apsaugos prašoma valstybės narės pasienyje arba tranzito zonoje prieš priimant sprendimą dėl prašytojo atvykimo. Valstybės narės turėtų sugebėti užtikrinti priimtino ir (arba) esminio nagrinėjimo procedūras, kurios suteiktų galimybę priimti sprendimus tose vietovėse dėl tokių prašymų griežtai apibrėžtomis aplinkybėmis[.]“

15 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

c) prašytojas – tarptautinės apsaugos paprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;

<...>

e) galutinis sprendimas – sprendimas dėl to, ar pagal [2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio (OL L 337, 2011, p. 9)] pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas bus suteiktas trečiosios šalies piliečiui ar asmeniui be pilietybės, kuriam daugiau netaikomos teisių gynimo priemonės pagal šios direktyvos V skyrių, nepriklausomai nuo to, ar dėl tokios teisių gynimo priemonės poveikio prašytojams leidžiama likti atitinkamose valstybėse narėse, laukiant rezultato;

f) sprendžiančioji institucija – teismo pobūdžio arba administracinė valstybės narės institucija, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga tokiais atvejais priimti pirmosios instancijos sprendimus;

<...>

q) „paskesnis prašymas“ – vėlesnis tarptautinės apsaugos prašymas priėmus galutinį sprendimą dėl ankstesnio prašymo, įskaitant atvejus, kai prašytojas tiesiogiai atsiėmė savo prašymą, ir atvejus, kai sprendžiančioji institucija atmetė prašymą po to, kai jis buvo netiesiogiai atsiimtas pagal 28 straipsnio 1 dalį.“

16 Direktyvos 2013/32 6 straipsnyje „Galimybė naudotis procedūra“ numatyta:

„1. Asmeniui paprašius tarptautinės apsaugos kompetentingos pagal nacionalinę teisę tokius prašymus registruoti institucijos, registracija atliekama ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo prašymo dienos.

Jeigu tarptautinės apsaugos prašoma kitų institucijų, kurios, tikėtina, gali gauti tokių prašymų, tačiau nėra kompetentingos juos registruoti pagal nacionalinę teisę, valstybės narės užtikrina, kad tokiu atveju registracija būtų vykdoma [atliekama] ne vėliau kaip per šešias [darbo] dienas nuo prašymo dienos.

Valstybės narės užtikrina, kad tos kitos institucijos, kurių, tikėtina, gali būti prašoma tarptautinės apsaugos, kaip antai policija, sienos apsaugos tarnyba, imigracijos tarnybos ir sulaikymo įstaigos darbuotojai, gautų atitinkamą informaciją ir jiems būtų teikiamas reikiamo lygio mokymas, atitinkantis jų užduotis bei pareigas, ir jiems būtų nurodyta informuoti prašytojus, kam ir kaip pateikti tarptautinės apsaugos prašymus.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tarptautinės apsaugos paprašęs asmuo turėtų veiksmingą galimybę prašymą pateikti kuo greičiau. Kai prašytojas nepateikia savo prašymo, valstybės narės gali atitinkamai taikyti 28 straipsnį.

3. Nedarant poveikio 2 daliai, valstybės narės gali reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašymai būtų pateikti asmeniškai ir (arba) nurodytoje vietoje.

4. Nepaisant 3 dalies, laikoma, kad tarptautinės apsaugos prašymas yra pateiktas, kai atitinkamos valstybės narės kompetentingos institucijos gauna prašytojo pateiktą blanką arba oficialų pranešimą, kai tai numatyta nacionalinėje teisėje.

5. Jeigu dėl vienu metu didelio trečiosios šalies piliečių arba asmenų be pilietybės [dėl didelio trečiosios šalies piliečių arba asmenų be pilietybės vienu metu] prašomos tarptautinės apsaugos skaičiaus praktiškai labai sunku laikytis 1 dalyje nustatyto termino, valstybės narės gali numatyti, kad tas terminas pratęsiamas iki 10 darbo dienų.“

17 Šios direktyvos 26 straipsnyje „Sulaikymas“ numatyta:

„1. Valstybės narės nesulaiko asmens tik dėl priežasties, kad jis yra prašytojas. Sulaikymo priežastys ir sąlygos bei garantijos, kuriomis gali naudotis sulaikyti prašytojai, turi atitikti Direktyvą [2013/33].

2. Kai prašytojas yra sulaikomas, valstybės narės pagal Direktyvą [2013/33] užtikrina greito teismo svarstymo galimybę.“

18 Tos pačios direktyvos 33 straipsnyje „Nepriimtini prašymai“ numatyta:

„1. Be bylų, kuriose prašymas nenagrinėjamas pagal [2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos] Reglamentą (ES) Nr. 604/2013, [kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31)], valstybės narės neprivalo nagrinėti, ar prašytojas priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą [2011/95], kai vadovaujantis šiuo straipsniu prašymas laikomas nepriimtiniu.

2. Valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtiniu, tik jeigu:

a) tarptautinę apsaugą suteikė kita valstybė narė;

b) pagal 35 straipsnį šalis, kuri nėra valstybė narė, yra laikoma prašytojo pirmąja prieglobsčio šalimi;

- c) pagal 38 straipsnį šalis, kuri nėra valstybė narė, laikoma prašytojui saugia trečiaja šalimi;
- d) prašymas yra paskesnis prašymas, kai neatsirado naujos informacijos arba duomenų, susijusių su nagrinėjimu, ar prašytojas priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą [2011/95] arba prašytojas jų nepateikė; arba
- e) prašytojo išlaikomas asmuo pateikia prašymą po to, kai pagal 7 straipsnio 2 dalį jis davė sutikimą, kad jo byla būtų jo vardu pateikto prašymo dalimi, ir nėra faktų, susijusių su išlaikomo asmens padėtimi, dėl kurių būtų pateisinamas atskiras prašymas.“
- 19 Direktyvos 2013/32 35 straipsnis „Pirmosios prieglobsčio šalies sąvoka“ suformuluotas taip:
„Šalis gali būti laikoma pirmąja prieglobsčio šalimi konkrečiam prašytojui, jeigu:
- a) jis yra pripažintas pabėgėliu toje šalyje ir vis dar galės naudotis tokia apsauga; arba
- b) jis kitokiu būdu naudosis pakankama apsauga toje šalyje, įskaitant negrąžinimo principą, jeigu jis bus pakartotinai priimtas į tą šalį.
- Taikydamos pirmosios prieglobsčio šalies koncepciją konkrečioms prašytojo aplinkybėms, valstybės narės gali atsižvelgti į 38 straipsnio 1 dalį. Prašytojui leidžiama ginčyti pirmosios prieglobsčio šalies koncepcijos taikymą, atsižvelgiant į jo konkrečias aplinkybes.“
- 20 Tos pačios direktyvos 38 straipsnyje „Saugios trečiosios šalies koncepcija“ numatyta:
- „1. Valstybės narės gali taikyti saugios trečiosios šalies koncepciją, tik jeigu kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad atitinkamoje trečioje šalyje su tarptautinės apsaugos siekiančiu asmeniu bus elgiamasi pagal toliau išvardytus principus:
- a) gyvybei ir laisvei negresia pavojus dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų;
- b) nėra Direktyvoje [2011/95] apibrėžtos didelės žalos pavojaus;
- c) pagal [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, 1954 m., Nr. 2545), papildytą 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso] laikomasi negrąžinimo principo;
- d) laikomasi draudimo išsiųsti iš šalies pažeidžiant teisę nepatirti kankinimo ir žiauraus, nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip numatyta tarptautinėje teisėje; ir
- e) yra galimybė kreiptis dėl pabėgėlio statuso ir, jeigu suteikiamas šis statusas – gauti apsaugą pagal [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, 1954 m., Nr. 2545), papildytą 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso].
2. Saugios trečiosios šalies koncepcijos taikymui galioja nacionalinėje teisėje nustatytos taisyklės, įskaitant:
- a) taisyklės, kuriomis reikalaujama, kad tarp prašytojo ir atitinkamos trečiosios šalies būtų ryšys, kuriuo remdamasis tas asmuo turėtų svarių priežasčių vykti į tą šalį;

- b) metodologines taisykles, kuriomis remdamosi kompetentingos institucijos įsitikintų, kad saugios trečiosios šalies koncepcija gali būti taikoma konkrečiai šaliai arba konkrečiam prašytojui. Tokią metodologiją sudaro atskirų atvejų nagrinėjimas, ar šalis yra saugi konkrečiam prašytojui, ir (arba) šalių, bendrai laikomų saugiomis, nacionalinis priskyrimas;
- c) taisykles pagal tarptautinę teisę, leidžiančias atlikti atskirą nagrinėjimą, ar trečioji šalis yra saugi konkrečiam prašytojui, kurios bent leidžia prašytojui ginčyti saugios trečiosios šalies koncepcijos taikymą remiantis tuo, kad trečioji šalis nėra saugi jo konkrečiomis aplinkybėmis. Prašytojui taip pat leidžiama ginčyti sąsajos tarp jo ir trečiosios šalies pagal a punktą buvimą.

<...>

4. Kai trečioji šalis neleidžia prašytojui atvykti į savo teritoriją, valstybės narės užtikrina, kad prašytojas turėtų galimybę dalyvauti procedūroje pagal II skyriaus pagrindinius principus ir garantijas.

<...>“

21 Direktyvos 2013/32 40 straipsnis „Paskesnis prašymas“ suformuluotas taip:

„1. Kai asmuo, kuris paprašė tarptautinės apsaugos valstybėje narėje, pateikia papildomų nusiskundimų arba paskesnę prašymą toje pačioje valstybėje narėje, ta valstybė narė nagrinėja šiuos papildomus nusiskundimus arba su paskesniu prašymu susijusią informaciją, nagrinėdama ankstesnę prašymą ir nagrinėdama sprendimą, kuris apskūstas teismine arba administracine [tvarka], tiek, kiek toks nagrinėjimas leidžia kompetentingoms institucijoms atsižvelgti į visą informaciją, kuria pagrįsti papildomi nusiskundimai arba paskesnis prašymas, ir ją svarstyti.

2. Siekiant priimti sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo pagal 33 straipsnio 2 dalies d punktą, paskesnis tarptautinės apsaugos prašymas visų pirma turi būti preliminariai išnagrinėjamas, siekiant nustatyti, ar dėl šio prašymo atsirado arba prašytojas pateikė naujos informacijos arba duomenų, susijusių su nagrinėjimu dėl prašytojo priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą [2011/95].

3. Jeigu po 2 dalyje nurodyto preliminaraus nagrinėjimo padaroma išvada, kad atsirado naujos informacijos arba duomenų arba juos pateikė prašytojas ir dėl to labai padidėja tikimybė, kad prašytojas gali būti priskirtas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą [2011/95], prašymas toliau nagrinėjamas pagal II skyrių. Valstybės narės taip pat gali numatyti kitas priežastis, dėl kurių paskesnis prašymas nagrinėjamas toliau.

4. Valstybės narės gali numatyti, kad prašymas bus toliau nagrinėjamas, tik jeigu atitinkamas prašytojas ankstesnės procedūros metu ne dėl savo kaltės negalėjo pareikšti šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytų aplinkybių, visų pirma pasinaudodamas savo teise į veiksmingą teisių gynimo priemonę pagal 46 straipsnį.

5. Kai paskesnis prašymas pagal šį straipsnį toliau nenagrinėjamas, jis pagal 33 straipsnio 2 dalies d punktą laikomas nepriimtiniu.

6. Šiame straipsnyje nurodyta procedūra taip pat gali būti taikoma tuo atveju, kai:

- a) išlaikomas asmuo pateikia prašymą po to, kai pagal 7 straipsnio 2 dalį jis davė sutikimą, kad jo byla būtų jo vardu pateikto prašymo dalis, ir (arba)
- b) santuokos nesudaręs nepilnametis pateikia prašymą po to, kai pagal 7 straipsnio 5 dalies c punktą jo vardu buvo pateiktas prašymas.

Tais atvejais 2 dalyje nurodytu preliminariu nagrinėjimu siekiama nustatyti, ar yra faktų, susijusių su išlaikomo asmens arba santuokos nesudariusio nepilnamečio padėtimi, kurie pateisintų atskirą prašymą.

7. Kai asmuo, kurio atžvilgiu turi būti įvykdytas sprendimas dėl perdavimo pagal Reglamentą (ES) Nr. 604/2013, pateikia papildomų nusiskundimų arba paskesnę prašymą perduodančioje valstybėje narėje, tuos nusiskundimus arba paskesnius prašymus nagrinėja atsakinga valstybė narė, kaip apibrėžta tame reglamente pagal šią direktyvą.“

22 Direktyvos 2013/32 43 straipsnis „Pasienio procedūros“ suformuluotas taip:

„1. Pagal II skyriaus pagrindinius principus ir garantijas valstybės narės gali numatyti procedūras, siekdamas priimti sprendimus valstybių narių pasienyje arba tranzito zonose dėl:

- a) tokiose vietose pateikto prašymo priimtumo pagal 33 straipsnį; ir (arba)
- b) prašymo esmės vykdant procedūrą pagal 31 straipsnio 8 dalį.

2. Valstybės narės užtikrina, kad sprendimas pagal 1 dalyje numatytas procedūras būtų priimtas per pagrįstą laikotarpį. Jeigu sprendimas nebuvo priimtas per keturias savaites, prašytojui turi būti išduotas leidimas atvykti į valstybės narės teritoriją, kad jo prašymas galėtų būti svarstomas pagal kitas šios direktyvos nuostatas.

3. Kai atvyksta didelė trečiosios šalies piliečių arba asmenų be pilietybės grupė ir pateikia tarptautinės apsaugos prašymus pasienyje arba tranzito zonoje, ir dėl to 1 dalies nuostatų taikymas tampa praktiškai neįmanomas, tos procedūros gali taip pat būti taikomos tuo atveju ir iki to laiko, kol šie trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be pilietybės yra normaliai apgyvendinti vietovėse, esančiose arti pasienio arba tranzito zonos.“

Direktyva 2013/33

23 Direktyvos 2013/33 17 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„[Š]ioje direktyvoje nustatytos sulaikymo priežastys neturi poveikio kitoms sulaikymo priežastims, be kita ko, sulaikymo priežastims pagal baudžiamojo proceso sistemą, kurios yra taikomos pagal nacionalinę teisę ir yra nesusijusios su trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės tarptautinės apsaugos prašymu[.]“

24 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

- b) prašytojas – tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas;

<...>

- g) materialinės priėmimo sąlygos – priėmimo sąlygos, į kurias įeina būsto, maisto ir aprangos suteikimas natūra arba finansinių išmokų pavidalu arba talonais, arba naudojant visus tris būdus, ir dienpinigiai;

h) sulaikymas – kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur prašytojo judėjimo laisvė yra atimta;

<...>“

25 Šios direktyvos 7 straipsnyje „Gyvenamoji vieta [Gyvenimas šalyje] ir judėjimo laisvė“ nustatyta:

„1. Prašytojai gali laisvai judėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje arba tam tikroje valstybės narės jiems nustatytoje vietoje. Nustatyta vieta negali turėti poveikio nedalomai privataus gyvenimo sferai bei turi garantuoti pakankamai galimybių naudotis visa pagal šią direktyvą teikiama parama.

2. Valstybės narės gali nuspręsti dėl prašytojo gyvenamosios vietos, remdamosi visuomenės interesais, viešosios tvarkos sumetimais arba, jei reikalinga, siekdamos paspartinti su tarptautinės apsaugos prašymu susijusį procesą ir jo veiksmingą stebėseną.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad materialinės priėmimo sąlygos bus užtikrintos tik tuo atveju, jeigu prašytojai faktiškai gyvens valstybių narių nurodytoje konkrečioje vietoje. Toks, galintis būti bendrojo pobūdžio, sprendimas kiekvienu atveju priimamas individualiai pagal nacionalinę teisę.

4. Valstybės narės numato galimybę suteikti prašytojams laikiną leidimą išvykti iš 2 ir 3 dalyse minimos gyvenamosios vietos ir (arba) 1 dalyje minimos nustatytos vietos. Sprendimai priimami individualiai, objektyviai ir nešališkai, nurodant priežastis, jei sprendimas yra neigiamas.

Iš prašytojo nereikalaujama gauti leidimo vykti į susitikimus su valdžios atstovais ir į teismus, jei jis privalo ten atvykti.

5. Valstybės narės reikalauja, kad prašytojai praneštų kompetentingoms institucijoms apie savo dabartinį adresą bei tokias institucijas kuo greičiau informuotų apie bet kokią adresą pasikeitimą.“

26 Tos pačios direktyvos 8 straipsnyje „Sulaikymas“ numatyta:

„1. Valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra prašytojas pagal [Direktyvą 2013/32].

2. Įrodžiusios, kad tai būtina, ir kiekvieną atvejį vertindamos individualiai, valstybės narės gali sulaikyti prašytoją, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių.

3. Prašytoją galima sulaikyti tik šiais atvejais:

a) siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę;

b) siekiant nustatyti tuos elementus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps;

c) siekiant procedūros metu priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į teritoriją;

d) jei jis sulaikytas [kai prašytojas sulaikomas] taikant grąžinimo procedūrą pagal [Direktyvą 2008/115] siekiant parengti grąžinimą ir (arba) įvykdyti išsiuntimo procesą [įvykdyti išsiuntimą], ir atitinkama valstybė narė gali pagrįsti [remdamasi] objektyviais kriterijais, be kita ko, [pavyzdžiui tuo, jog prašytojas] jau turėjo galimybę pasinaudoti prieglobsčio suteikimo procedūra, kad yra rimtų priežasčių manyti, jog jis prašosi tarptautinės apsaugos tik siekdamas, kad būtų atidėtas arba sutrukdytas sprendimo grąžinti vykdymas;

e) kai tai būtina nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai užtikrinti;

f) pagal Reglamento [Nr. 604/2013] 28 straipsnį.

Sulaikymo pagrindai nustatomi nacionalinėje teisėje.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos sulaikymui alternatyvias priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai prisistatyti į atitinkamas institucijas, užstatas finansinės garantijos pavidalu arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos.“

27 Direktyvos 2013/33 9 straipsnyje „Sulaikytiems prašytojams teikiamos garantijos“ numatyta:

„1. Prašytojas sulaikomas tik kuo trumpiau, o laikomas sulaikytas tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai.

Su 8 straipsnio 3 dalyje nustatytais sulaikymo pagrindais susijusios administracinės procedūros vykdomos deramai kruopščiai [greitai]. Sulaikymo trukmės pratęsimo negalima pateisinti ne dėl prašytojo kaltės ilgai trunkančiomis administracinėmis procedūromis.

2. Įsakymą sulaikyti prašytoją raštu parengia teisminės arba administracinės institucijos. Įsakyme sulaikyti nurodomos faktinės ir teisinės sulaikymo priežastys, kuriomis grindžiamas sulaikymas.

3. Jeigu įsakymą sulaikyti priima administracinės institucijos, valstybės narės užtikrina, kad *ex officio* ir (arba) prašytojo prašymu būtų skubiai įvykdytas teisminis sulaikymo teisėtumo peržiūrėjimas. Kai toks peržiūrėjimas vykdomas *ex officio*, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po sulaikymo pradžios. Kai jis vykdomas prašytojo prašymu, jis atliekamas kiek įmanoma greičiau po to, kai buvo pradėtos atitinkamos procedūros. Šiuo tikslu valstybės narės nacionalinėje teisėje nustato laikotarpį, per kurį turi būti įvykdytas teisminis peržiūrėjimas *ex officio* ir (arba) teisminis peržiūrėjimas prašytojo prašymu.

Jei, atlikus teisminį peržiūrėjimą, sulaikymas laikomas neteisėtu, atitinkamas prašytojas nedelsiant paleidžiamas.

4. Sulaikyti prašytojai nedelsiant raštu jiems suprantama kalba arba kalba, kurią, kaip pagrįstai manoma, jie supranta, informuojami apie sulaikymo priežastis ir nacionalinėje teisėje nustatytą įsakymo sulaikyti apskundimo tvarką, taip pat apie galimybę prašyti skirti nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą.

5. Teisminė institucija pagrįstais laiko tarpais *ex officio* ir (arba) susijusio prašytojo prašymu peržiūri sulaikymą, visų pirma, kai jis pratęsiamas, kai atsiranda svarbių aplinkybių arba gaunama naujos informacijos, kuri gali turėti poveikio sulaikymo teisėtumui.

6. 3 dalyje numatyto įsakymo sulaikyti teismo peržiūrėjimo atveju valstybės narės užtikrina, kad prašytojai galėtų nemokamai pasinaudoti teisine pagalba ir atstovavimu. Tai apima bent reikiamų procedūrinių dokumentų parengimą ir dalyvavimą posėdyje teisminėse institucijose prašytojo vardu.

Nemokamą teisinę pagalbą ir atstovavimą teikia tinkamą kvalifikaciją turintys asmenys, kurie pagal nacionalinę teisę pripažįstami ar gali užsiimti tokia veikla ir kurie neturi arba potencialiai negalėtų turėti konflikto su prašytojų interesais.

7. Valstybės narės taip pat gali nustatyti, kad nemokama teisinė pagalba ir atstovavimas būtų skiriami:

- a) tik tiems asmenims, kurie neturi pakankamų išteklių; ir (arba)
- b) tik tuo atveju, jei paslaugas teikia teisiniai patarėjai arba kiti konsultantai, kurie pagal nacionalinę teisę specialiai skiriami padėti ir atstovauti prašytojams.

8. Valstybės narės taip pat gali:

- a) nustatyti piniginius ir (arba) laiko nemokamos teisinės pagalbos teikimo ir atstovavimo apribojimus, jeigu tokiais apribojimais savavališkai neapribojama galimybė pasinaudoti teisine pagalba ir atstovavimu;
- b) nustatyti, kad su teisine pagalba susijusiais klausimais mokesčių ir kitų išlaidų atžvilgiu prašytojams nebūtų taikomos palankesnės sąlygos, nei jų piliečiams paprastai taikomos sąlygos.

9. Valstybės narės gali pareikalauti, kad joms būtų visiškai arba iš dalies atlygintos patirtos išlaidos, jeigu ir kai prašytojo finansinė padėtis žymiai pagerėja, arba jeigu sprendimas suteikti tokią paramą buvo priimtas remiantis prašytojo pateikta klaidinga informacija.

10. Galimybės pasinaudoti teisine pagalba ir atstovavimu tvarka nustatoma nacionalinėje teisėje.“

28 Šios direktyvos 10 straipsnio „Sulaikymo sąlygos“ 1 dalyje numatyta:

„Sulaikyti prašytojai paprastai laikomi specialiuose sulaikymo centruose. Jeigu valstybė narė neturi galimybių apgyvendinti tokius asmenis specialiaame sulaikymo centre ir turi naudotis įkalinimo įstaigų patalpomis, sulaikytas prašytojas atskiriamas nuo kalinių, ir taikomos šioje direktyvoje numatytos sulaikymo sąlygos.

Jei įmanoma, sulaikyti prašytojai laikomi atskirai nuo kitų trečiųjų šalių piliečių, kurie nepateikė tarptautinės apsaugos prašymo.

<...>“

29 Šios direktyvos 17 straipsnyje „Bendrosios materialinių priėmimo sąlygų ir sveikatos priežiūros taisyklės“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad tarptautinės apsaugos besiprašantys prašytojai turėtų galimybę naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis.

<...>

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad visų arba kai kurių materialinių priėmimo sąlygų aprūpinimas ir sveikatos apsaugos suteikimas priklauso nuo sąlygos, jog prieglobsčio prašytojai neturi pakankamų lėšų užsitikrinti savo sveikatos būklę atitinkančio gyvenimo lygio bei pragyvenimo.

<...>“

30 Direktyvos 2013/33 18 straipsnio, kuriame išdėstyti „Materialinių priėmimo sąlygų sudarymo būdai“, 1 dalyje numatyta:

„Kai būstas suteikiamas natūra, tai turėtų būti viena iš toliau nurodytų formų ar jų derinys:

- a) patalpos prašytojams apgyvendinti, kol yra nagrinėjamas prie valstybės sienos arba tranzito zonose pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas;
- b) apgyvendinimo centrai, kuriuose užtikrinamas tinkamas gyvenimo lygis;
- c) privatūs namai, butai, viešbučiai ar kitos prašytojų apgyvendinimui pritaikytos patalpos.“

31 Šios direktyvos 26 straipsnio „Sprendimų apskundimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad sprendimus dėl paramos pagal šią direktyvą suteikimo, panaikinimo arba apribojimo arba pagal 7 straipsnį individualiai su prašytojais susijusius priimtus sprendimus būtų galima apskusti pagal nacionalinę teisę nustatyta tvarka. Bent jau paskutinėje instancijoje turi būti suteikta galimybė kreiptis į teisminę instituciją, apskundžiant sprendimą arba dėl jo faktinio ir teisinio peržiūrėjimo [galimybė pateikti teismui skundą dėl faktinių ir teisinių klausimų].“

Vengrijos teisė

Pagrindinis įstatymas

32 *Alaptörvény* (Pagrindinis įstatymas) XIV straipsnio 4 dalis suformuluota taip:

„Tuo atveju, kai asmens neapsiima ginti nei kilmės valstybė, nei jokia kita valstybė, tokiam Vengrijos pilietybės neturinčiam asmeniui pateikus prašymą Vengrija užtikrina prieglobstį, jeigu jis savo pilietybės ar gyvenamosios vietos šalyje pagrįstai bijo būti persekiojamas dėl rasės, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei, religinių ar politinių pažiūrų. Vengrijos pilietybės neturintis asmuo, atvykęs į Vengrijos teritoriją per šalį, kurioje jis nebuvo persekiojamas ar jam nekilo tiesioginė persekiojimo grėsmė, negali reikalauti, kad jam būtų suteikta teisė į prieglobstį.“

Įstatymas dėl teisės į prieglobstį

33 *Menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény* (2007 m. Įstatymas LXXX dėl teisės į prieglobstį, *Magyar Közlöny* 2007/83, toliau – Įstatymas dėl teisės į prieglobstį) 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Prieglobsčio prašytojas turi teisę:

a) laikantis šiame įstatyme numatytų sąlygų, gyventi Vengrijos teritorijoje ir, remiantis specialiais teisės aktais, gauti leidimą gyventi Vengrijos teritorijoje;

b) pagal šiame įstatyme numatytas sąlygas ir specialiąsias taisykles gauti paslaugas, pagalbą ir apgyvendinimą;

c) per devynis mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos įsidarbinti toje vietovėje, kurioje įsteigtas užsieniečių priėmimo centras, arba viešojo sektoriaus darbdavio nustatytoje darbo vietoje, paskui, pasibaigus šiam terminui – pagal bendras užsieniečiams taikomas taisykles. <...>“

34 Šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Vengrija pabėgėlio statusą suteikia užsieniečiui, atitinkančiam Pagrindinio įstatymo XIV straipsnio 4 dalies pirmame sakinyje nustatytas sąlygas.“

35 Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 12 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vengrija suteikia papildomos apsaugos statusą užsieniečiui, kuris neatitinka sąlygų, taikomų, kad asmuo būtų pripažintas pabėgėliu, tačiau kuriam kyla didelės žalos grėsmė, jeigu jis grįžtų į savo kilmės šalį, ir kuris negali arba, baimindamasis šios grėsmės, nenori prašyti savo kilmės šalies apsaugos.“

36 Šio įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Negražinimo principas taikomas tuo atveju, kai prašytojui jo kilmės šalyje gresia pavojus būti persekiojamam arba patirti Pagrindinio įstatymo XIV straipsnio 3 dalyje numatytą elgesį dėl savo rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių pažiūrų, ir nėra saugios trečiosios priimančios šalies.“

37 Nuo 2018 m. liepos 1 d. galiojančios redakcijos Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punkte numatytas naujas prieglobsčio prašymo nepriimtino pagrindas, apibrėžtas taip:

„Prašymas yra nepriimtinas, jeigu prašytojas atvyko į Vengriją per šalį, kurioje nepatyrė persekiojimo, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, ir kurioje jam nekyla didelės žalos pavojus, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalį, arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis.“

38 Šio įstatymo 51/A straipsnyje numatyta:

„Jeigu saugi kilmės šalis ar saugi trečioji šalis atsisako perimti prašytoją savo žinion arba jį atsiimti, kompetentinga prieglobsčio institucija atšaukia savo sprendimą ir vykdo prieglobsčio procedūrą.“

39 Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 71/A straipsnio, kuriame reglamentuojama sienos suteikimo procedūra, 1–7 dalyse numatyta:

„(1) Jei užsienietis pateikia prašymą tranzito zonoje:

a) prieš gaudamas leidimą atvykti į Vengrijos teritoriją arba

b) po to, kai jis buvo palydėtas iki punkto, skirto tvarkai pasienyje saugoti, kaip numatyta [*az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény* (2007 m. Įstatymas Nr. LXXXIX dėl valstybės sienų kirtimo)], prieš tai sulauktytas teritorijoje, išsidėsčiusioje aštuonių kilometrų spinduliu nuo Vengrijos teritorijos išorės sienos, kaip ji apibrėžta 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1) 2 straipsnio 2 punkte, arba sienos demarkacijos ženklų,

šis skyrius taikomas laikantis toliau išdėstytų nuostatų.

(2) Per sienų kontrolės procedūrą prašytojas nesinaudoja 5 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose numatytais teisėmis.

(3) Prieglobsčio srityje kompetentinga institucija pirmenybės tvarka priima sprendimą dėl prašymo priimtino ne vėliau kaip per aštuonias dienas nuo jo pateikimo. Prieglobsčio srityje kompetentinga institucija nedelsdama imasi būtinų priemonių pranešti apie per procedūrą priimtą sprendimą.

(4) Jeigu nuo prašymo pateikimo praėjo keturios savaitės, migracijos kontrolės srityje kompetentinga institucija leidžia asmeniui atvykti, remdamasi taikytina teisės norma.

(5) Jeigu prašymas nėra nepriimtinas, migracijos kontrolės srityje kompetentinga institucija leidžia atvykti, remdamasi taikytina teisės norma.

(6) Jeigu prašytojui buvo leista atvykti į Vengrijos teritoriją, prieglobsčio srityje kompetentinga institucija surengia procedūrą pagal bendrąsias taisykles.

(7) Taisyklės, kuriomis reglamentuojama pasienio procedūra, netaikytinos pažeidžiamiesiems asmenims.

<...>“

40 Įstatymo dėl teisės į prieglobstį IX/A skyriuje, skirtame krizei, susidariusiai dėl masinės imigracijos, be kita ko, yra 80/I straipsnio i punktas, pagal kurį šio įstatymo 71/A straipsnis netaikomas.

41 Tame pačiame minėto įstatymo skyriuje yra 80/J straipsnis, kuriame nustatyta:

„1. Prieglobsčio prašymas turi būti asmeniškai pateiktas kompetentingai institucijai tik tranzito zonoje, išskyrus atvejus, kai:

- a) prieglobsčio prašytojui taikoma prievartos priemonė, priemonė ar apkaltinamasis nuosprendis, kuriais ribojama asmens laisvė;
- b) prieglobsčio prašytojui taikoma sulaikymo priemonė, kurią paskyrė prieglobsčio srityje kompetentinga institucija;
- c) prieglobsčio prašytojas teisėtai gyvena Vengrijos teritorijoje ir neprašo jo apgyvendinti priėmimo centre.

<...>

4. Kol vyksta procedūra, tranzito zonoje esantys prieglobsčio prašytojai negali naudotis 5 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytomis teisėmis.

<...>“

42 To paties įstatymo IX/A skyriuje yra 80/K straipsnis, kuriame nustatyta:

„1. Sprendimas atmesti prašymą, pagrįstas prašymo nepriimtumu arba priimtas taikant pagreitintą procedūrą, gali būti apskūstas per tris dienas. Prieglobsčio srityje kompetentinga institucija per tris dienas perduoda teismui skundą kartu su dokumentais, susijusiais su byla, ir atsiliepimu į skundą.

2. Prieglobsčio srityje kompetentinga institucija priima sprendimą, remdamasi turima informacija, arba užbaigia procedūrą, jeigu prieglobsčio prašytojas:

<...>

d) išvyksta iš tranzito zonos.

<...>

4. Sprendimas, kuriuo užbaigiama procedūra pagal šio straipsnio 2 dalį, negali būti skundžiamas teismui administracinės teisenos tvarka.“

2007 m. Įstatymas Nr. LXXXIX dėl valstybės sienų

43 *Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény* (2007 m. Įstatymas Nr. LXXXIX dėl valstybės sienų) (*Magyar Közlöny*, 2007, évi 88. Száma) 15/A straipsnyje, susijusiame su tranzito zonos nustatymu, numatyta:

„(1) 5 straipsnio 1 dalyje nurodytoje zonoje gali būti įsteigta tranzito zona, kad joje laikinai gyventų asmenys, prašantys suteikti prieglobstį ar papildomą apsaugą <...> būtų galima vykdyti prieglobsčio ir migracijos kontrolės procedūras ir joje būtų tam tikslui įrengtos patalpos.

(2) Tranzito zonoje esantis prieglobsčio prašytojas gali atvykti į Vengrijos teritoriją:

- a) jei prieglobsčio srityje kompetentinga institucija priima sprendimą suteikti jam tarptautinę apsaugą;
- b) jeigu yra įvykdytos prieglobsčio procedūros vykdymo pagal bendrąsias taisykles sąlygos; arba
- c) jeigu turi būti taikomos Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 71/A straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatos.

(2bis) Susiklosčius masinės imigracijos sukeltai krizinei situacijai tranzito zonoje esančiam prieglobsčio prašytojui atvykti į Vengrijos teritoriją gali būti leidžiama šio straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytais atvejais

<...>

(4) Priešingai, nei numatyta 1 dalyje, esant krizei, susidariusiai dėl masinės imigracijos, patalpa, esanti kitoje vietoje, nei nurodyta 5 straipsnio 1 dalyje, taip pat gali būti priskirta prie tranzito zonos.“

Įstatymas dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje

- 44 *A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény* (2007 m. Įstatymas Nr. II dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje; *Magyar Közlöny*, 2007, évi 1. Száma, toliau – Įstatymas dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje) 47 straipsnio 9 dalies a punkte nustatyta:

„Migracijos kontrolės srityje atsakinga institucija savo iniciatyva arba gavusi prašymą gali panaikinti draudimą atvykti ir gyventi šalyje, jeigu jis buvo nustatytas trečiosios šalies piliečiui <...> kartu su prieglobsčio srityje kompetentingos institucijos priimtu sprendimu grąžinti arba priėmus tokį sprendimą ir jei trečiosios šalies pilietis gali įrodyti, kad išvyko iš Europos Sąjungos valstybių narių teritorijos visiškai laikydamasis šio sprendimo grąžinti <...>“

- 45 Šio įstatymo 62 straipsnyje, susijusiame su konkrečios gyvenamosios vietos nustatymu, numatyta:

„(1) Migracijos kontrolės srityje kompetentinga institucija gali nurodyti trečiosios šalies piliečiui gyventi konkrečioje vietoje, jeigu:

<...>

- f) dėl šio trečiosios šalies piliečio yra priimtas sprendimas grąžinti ir jis neturi nei pragyventi būtinų materialinių išteklių, nei būsto;

<...>

(3) Trečiosios šalies piliečiui negali būti nustatyta privaloma gyvenamoji vieta kolektyvinio apgyvendinimo struktūroje arba priėmimo centre, jeigu jis negali patenkinti savo poreikių, neturi deramo būsto ir materialinių išteklių ar tinkamų pajamų, taip pat asmens, kuris privalo užtikrinti jo išlaikymą, kvietimo, ir tuo atveju, jeigu jį gali tekti išlaikyti jo šeimos nariams.

(3bis) Susiklosčius masinės imigracijos sukeltai krizinei situacijai, tranzito zona taip pat gali būti skiriama kaip privaloma gyvenamoji vieta.“

- 46 Įstatymo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje 65 straipsnio 3ter ir 4 dalyse, reglamentuojančiose grąžinimą, nustatyta:

„(3ter) Kai migracijos kontrolės institucija pakeičia sprendime grąžinti nurodytą paskirties šalį dėl atitinkamo asmens elgesio, ypač kai trečiosios šalies pilietis pranešė šiai institucijai tikrovės neatitinkančius faktus, susijusius su jo pilietybe, arba jei tai pateisinama kitais faktais, reikšmingais sprendžiant dėl grąžinimo šalies, gali būti pateiktas prieštaravimas dėl tokio sprendimo ar nutarimo dėl pakeitimo. Šis prieštaravimas gali būti pateiktas per 24 valandas nuo pranešimo apie sprendimą jį priėmusiai migracijos kontrolės institucijai. Sprendimas dėl prieštaravimo dėl vykdymo neskundžiamas.

(4) Kompetentinga migracijos kontrolės institucija nedelsdama perduoda prieštaravimą dėl vykdymo kartu su bylos medžiaga institucijai, kompetentingai priimti sprendimą dėl prieštaravimo, ir ši institucija priima sprendimą per 8 dienas.“

- 47 Vengrijos vyriausybė iš pradžių įtraukė į nacionalinės teisės aktus nuostatas dėl krizės, susidariusios dėl masinės imigracijos, taikytinas tik Vengrijos pietiniams rajonams, esantiems pasienyje su Serbija, o vėliau išplėtė jų taikymą visai nacionalinei teritorijai ir nuolat pratęsė jų galiojimą pagal *a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet Magyarországon egész területére történő elrendeléséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 41/2016. (III. 9.) Korm. Rendelet* (Vyriausybės nutarimas 41/2016 (III.9) dėl krizių, atsiradusių dėl masinės imigracijos visoje Vengrijos teritorijoje, pripažinimo ir taisyklių, susijusių su krizių pripažinimu, buvimu ir nutraukimu).

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-924/19 PPU

- 48 FMS ir FNZ, pilnamečiai Afganistano piliečiai, yra sutuoktinių pora. 2019 m. vasario 5 d. jie pateikė prieglobsčio prašymą už prieglobstį atsakingai institucijai Roskės (Vengrija) tranzito zonoje.
- 49 Grįsdami savo prašymą FMS ir FNZ pareiškė, kad dėl politinių priežasčių beveik prieš trejus metus iš Afganistano išvyko į Turkiją, turėdami galiojančią vieno mėnesio vizą, ir kad Turkijos valdžios institucijos šią vizą pratęsė šešiams mėnesiams. Jie taip pat teigė, kad prieš pirmą kartą atvykdami į Vengriją keliavo per Bulgariją ir Serbiją, kad jokioje kitoje šalyje nepateikė prieglobsčio prašymo ir kad jokioje kitoje šalyje nepatyrė netinkamo elgesio ar didelės žalos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnį.
- 50 Tą pačią dieną už prieglobstį atsakinga institucija nustatė FMS ir FNZ gyvenamąją vietą Roskės tranzito zonoje, kur jie vis dar tebegyvena.
- 51 2019 m. balandžio 25 d. administraciniu sprendimu už prieglobstį atsakinga valdžios institucija atmetė FMS ir FNZ prieglobsčio prašymą, nenagrinėjusi jo iš esmės, kaip nepriimtina pagal Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktą, motyvuodama tuo, kad jie atvyko į Vengriją per šalį, kur nepatyrė persekiojimo, suteikiančio pagrindą pripažinti jiems pabėgėlio statusą, ir toje šalyje jiems nekilo didelės žalos pavojus, kuris pateisintų papildomos apsaugos suteikimą, ir kad šalyse, per kurias tranzitu atvyko į Vengriją, jiems buvo užtikrinama tinkama apsauga. Tame pačiame sprendime ši institucija tvirtino, kad negrąžinimo principas netaikomas šių pareiškėjų atveju, kiek tai susiję su Afganistanu, ir nurodė juos išsiųsti į Serbiją.
- 52 FMS ir FNZ apskundė šį sprendimą *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapešto-sostinės (Vengrija) administracinių ir darbo bylų teismas), šis 2019 m. gegužės 14 d. sprendimu jį atmetė, nenagrinėjęs jų prašymo suteikti prieglobstį iš esmės.

- 53 2019 m. gegužės 17 d. sprendimu pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija pagal Įstatymo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje 62 straipsnio 3bis dalį nustatė FMS ir FNZ įpareigojimą gyventi Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtoje trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti. Iš nutarties dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą byloje C-924/19 PPU matyti, kad tokio sprendimo motyvai nėra nurodyti, o teisė apskusti tokį sprendimą teismui yra ribota, nes bendrosios kompetencijos teisme išimties tvarka gali būti ginčijamas tik minėtai kontrolės institucijai pagal teisės aktus nustatyto įpareigojimo pateikti informaciją nesilaikymas.
- 54 Tą pačią dieną pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija susisiekė su grąžinimo klausimais kompetentinga kontrolės institucija Serbijoje, kad ši imtųsi būtinų veiksmų dėl FMS ir FNZ readmisijos į Serbiją.
- 55 2019 m. gegužės 23 d. kompetentinga kontrolės institucija nurodė, kad Serbijos Respublika pakartotinai nepriims FMS ir FNZ į savo teritoriją, nes jie neatvyko į Vengrijos teritoriją neteisėtai iš Serbijos teritorijos, todėl nebuvo įvykdytos Europos Sąjungos ir Serbijos Respublikos sudarytos readmisijos sutarties 3 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygos
- 56 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-924/19 PPU matyti, kad už prieglobstį atsakinga institucija nenagrinėjo FMS ir FNZ prašymo suteikti prieglobstį iš esmės, nors Serbija atsisakė pakartotinai juos priimti, motyvuodama tuo, kad pagal Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51/A straipsnį ši institucija nagrinėja prašymą suteikti prieglobstį iš esmės, tik jeigu nepriimtino pagrindas paremtas „saugios kilmės šalies“ arba „saugios trečiosios šalies“ sąvoka.
- 57 2019 m. birželio 3 ir 6 d. sprendimais pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija iš dalies pakeitė už prieglobstį atsakingos institucijos 2019 m. balandžio 25 d. priimtą sprendimą grąžinti, kiek jis susijęs su paskirties šalimi, ir nurodė su palyda išsiųsti FMS ir FNZ į Afganistaną.
- 58 FMS ir FNZ pateikė prieštaravimą dėl tokių sprendimų už prieglobstį atsakingai institucijai, veikiančiai kaip migracijos kontrolės institucija. 2019 m. birželio 28 d. nutarimais jų prieštaravimas buvo atmestas, o pagal Įstatymo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje 65 straipsnio 3ter dalį sprendimas dėl prieštaravimo yra neskundžiamas.
- 59 FMS ir FNZ kreipėsi į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, pirma, prašydami panaikinti minėtus nutarimus ir kad šis teismas įpareigotų migracijos kontrolės instituciją pradėti naują procedūrą, teigdami, pirma, kad minėti nutarimai yra sprendimai grąžinti, kuriuos turi būti galima apskusti teismui, ir, antra, kad sprendimai grąžinti yra neteisėti. Iš tiesų, FMS ir FNZ teigimu, už prieglobstį atsakinga institucija turėjo išnagrinėti jų prašymą suteikti prieglobstį iš esmės, nes Serbija pakartotinai nepriėmė jų į savo teritoriją, be to, Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktas prieštarauja Sąjungos teisei, nes jame įvedama nauja sąvoka „saugi tranzito šalis“.
- 60 Antra, FMS ir FNZ prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė administracinį skundą dėl pirmojo lygio migracijos kontrolės institucijos neveikimo, prašydami konstatuoti, kad ši institucija neįvykdė įsipareigojimų, nenustačiusi jų gyvenamosios vietos už Roskės tranzito zonos ribų.
- 61 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sujungė šiuos du skundus.
- 62 Šis teismas mano, pirma, kad nepriimtino pagrindas, kuriuo grindžiamas FMS ir FNZ prieglobsčio prašymo atmetimas, prieštarauja Sąjungos teisei.
- 63 Atsižvelgdamas į tai, jis pažymi, kad, antra, nėra jokios normos, pagal kurią būtų aiškiai reikalaujama automatiškai iš naujo nagrinėti FMS ir FNZ prieglobsčio prašymą, nors Serbijai atsisakius perimti juos savo žinion šio prašymo atmetimo pagrindo nebeliko.

- 64 Be to, nors iš naujo nagrinédama prieglobsčio prašymą prieglobsčio srityje kompetentinga institucija gali remtis Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies b ir c punktuose numatytu nepriimtino pagrindu, vis dėlto prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad prieglobsčio prašymas galėtų būti pripažintas nepriimtinu dėl šios direktyvos 35 ir 38 straipsniuose nurodytų pagrindų, tik jeigu atitinkamas asmuo pakartotinai grąžinamas į atitinkamos trečiosios šalies teritoriją. Darytina išvada, kad, jei nekyla jokių abejonių dėl to, kad šalis, į kurią asmuo turi būti išsiųstas, pakartotinai jo nepriims, prieglobsčio srityje kompetentinga institucija negali pripažinti jo prašymo nepriimtinu.
- 65 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad FMS ir FNZ turi teisę į tai, kad jų prieglobsčio prašymas būtų nagrinėjamas iš naujo, ir kad jie vis dar patenka į Direktyvos 2013/32 taikymo sritį.
- 66 Trečia, jam kyla klausimas, ar turi būti laikoma, kad FMS ir FNZ taikomas sulaikymas, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2013/32, ir, jei taip, ar toks sulaikymas yra teisėtas, nes jų atveju buvo viršytas minėtos direktyvos 43 straipsnio 2 dalyje numatytas keturių savaičių terminas.
- 67 Vis dėlto net ir tuo atveju, jei FMS ir FNZ nebūtų pripažinta teisė į tai, kad jų prašymas suteikti prieglobstį būtų išnagrinėtas iš naujo, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ketvirta, ar jie turi būti laikomi sulaikytais asmenimis, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/115, ir, jeigu taip, ar šis sulaikymas yra suderinamas su šios direktyvos 15 straipsniu.
- 68 Šiuo klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, pirma, kad Roskės tranzito zona, esanti Vengrijos ir Serbijos pasienyje, aptverta aukšta siena su spygliuota viela jos viršuje, joje įrengti metaliniai konteineriai, skirti, be kita ko, šioje zonoje esantiems trečiųjų šalių piliečiams apgyvendinti. Konteinerio, kuriame gyvena FMS ir FNZ, plotas neviršija 13 m², jame yra dviauškių lovų ir spintų. Policijos ar ginkluotų apsaugos darbuotojų buvimas nuolat užtikrinamas šioje tranzito zonoje ir už jos ribų, taip pat minėtos sienos prieigose.
- 69 Roskės tranzito zona padalyta į kelis sektorius, juose atskirai gyvena prieglobsčio prašytojai ir trečiųjų šalių piliečiai, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti. Šie sektoriai vieni nuo kitų atskirti tvoromis, todėl galimybė pereiti iš vieno sektoriaus į kitą yra labai ribota. Be to, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-924/19 PPU matyti, kad iš vieno sektoriaus į kitus galima išeiti tik du kartus per savaitę maždaug valandai laiko.
- 70 FMS ir FNZ gali išeiti iš savo sektoriaus tik tuomet, kai to reikia dėl sveikatos priežiūros arba dėl su jais susijusių procesinių veiksmų jie, lydimi policijos ar ginkluotų apsaugos darbuotojų, vyksta atlikti patikrinimų į konteinerį, esantį tam skirtoje tranzito zonoje. Susisiekti su asmenimis, kurie nebūna šioje zonoje, įskaitant jų advokatus, reikia išankstinio leidimo. FMS ir FNZ negali išvykti iš Roskės tranzito zonos į kitą vietą Vengrijoje.
- 71 Kita vertus, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad FMS ir FNZ situacija skiriasi nuo situacijos, dėl kurios buvo priimtas 2019 m. lapkričio 21 d. EŽTT sprendimas *Ilias ir Ahmed prieš Vengriją* (CE:ECHR:2019:1121JUD004728715).
- 72 Jis, be kita ko, pažymi, kad tuo metu, kai FMS ir FNZ buvo įkurdinti Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, Vengrijos valdžios institucijų teigimu, jie nebuvo prieglobsčio prašytojai, ir kad jie atvyko iš šios tranzito zonos sektoriaus, skirtos prieglobsčio prašytojams, o ne laisva valia iš Serbijos.
- 73 Be to, įkurdinimas Roskės tranzito zonoje buvo atliktas nepriėmus motyvuoto sprendimo, neįvertinus jo būtinumo ir proporcingumo, ir nėra jokios teisminės kontrolės, kuri leistų ginčyti jo teisėtumą. Taip pat jokia nacionalinės teisės norma neriboja trečiųjų šalių piliečių, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, buvimo tranzito zonos sektoriuje trukmės.

- 74 Šio teismo nuomone, FMS ir FNZ negali teisėtai išvykti iš Roskės tranzito zonos, nes išvykti jiems galima tik lėktuvu juos išsiunčiant į jų kilmės šalį, kurioje vyksta vidaus ginkluotas konfliktas ir kuri nėra 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954)), iš dalies pakeistos 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, šalis. Jų išvykimas priklauso tik nuo Vengrijos valdžios institucijų ir jų kilmės šalies institucijų bendradarbiavimo, turint omenyje, kad šie pareiškėjai negali išvykti į Serbiją, nes priimtas sprendimas grąžinti juos į jų kilmės šalį, o Serbijos institucijos nusprendė jų pakartotinai nepriimti.
- 75 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad FMS ir FNZ įkurdinimas Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, pripažintinas sulaikymu, kuris neatitinka Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų. Todėl jis mano, kad taikydamas laikinąją apsaugos priemonę pagal Chartijos 47 straipsnį jis turi turėti teisę įpareigoti kompetentingą nacionalinę instituciją nustatyti pagrindinės bylos pareiškėjų gyvenamąją vietą, kuri būtų už tranzito zonos ribų ir nebūtų sulaikymo vieta, kol administracinis teismas išnagrinės jų bylą.
- 76 Penkta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl skundo, pateikto dėl sprendimo, kuriuo pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija pakeitė FMS ir FNZ sprendimuose dėl grąžinimo nurodytą paskirties šalį, veiksmingumo.
- 77 Iš tiesų šis teismas pažymi, kad, pirma, prieštaravimą dėl šio sprendimo nagrinėja už prieglobsčio klausimus atsakinga institucija, nors ji yra pavaldi už policiją atsakingam ministrui, yra vykdomosios valdžios dalis, taigi nėra nepriklausoma ir nešališka institucija, ir, antra, kad pagal atitinkamus Vengrijos teisės aktus prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neleidžiama patikrinti administracinio sprendimo, priimto dėl šio prieštaravimo, nes vienintelė su pastaruoju sprendimu susijusi kontrolė apima prokuratūros priežiūros įgaliojimus, t. y. kai ši institucija prirėkęs gali kreiptis į teismą dėl šio sprendimo teisėtumo.
- 78 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, tokia situacija lemia, kad sprendimas pakeisti sprendime grąžinti nurodytą paskirties šalį galiausiai gali būti paliktas galioti, nors tuo atveju, jei būtų pradėta nauja prieglobsčio procedūra dėl FMS ir FNZ, jie patektų ne į Direktyvos 2008/115, o į Direktyvos 2013/32 taikymo sritį.
- 79 Tokiomis aplinkybėmis *Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Segedo administracinių ir darbo bylų teismas, Vengrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. [Dėl naujo nepriimtumo pagrindo]

Ar [Direktyvos 2013/32] 33 straipsnio nuostatos dėl nepriimtinių prašymų gali būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos per prieglobsčio procedūrą prašymas laikomas nepriimtinu, jeigu prašytojas į Vengriją atvyko per šalį, kurioje nebuvo persekiojamas ir jam nekilo didelės žalos pavojus arba kurioje yra užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis?

2. [Dėl prieglobsčio suteikimo procedūros vykdymo]

- a) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį, [Direktyvos 2013/32] 6 straipsnį ir 38 straipsnio 4 dalį, taip pat 34 konstatuojamąją dalį, pagal kurią nustatoma pareiga nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus, reikia aiškinti taip, kad prieglobsčio srityje kompetentinga valstybės narės valdžios institucija privalo prašytojui užtikrinti galimybę inicijuoti prieglobsčio procedūrą tuo atveju, jeigu ji neišnagrinėjo prašymo suteikti prieglobstį iš esmės, pasirėmusi pirmajame prejudiciniame klausime nurodytu nepriimtumo pagrindu, ir vėliau nurodė grąžinti prašytoją į trečiąją šalį, kuri atsisakė jį priimti?

- b) Jei į antrojo prejudicinio klausimo a dalį būtų atsakyta teigiamai, koks yra tikslus šio įpareigojimo turinys? Ar juo numatoma pareiga užtikrinti galimybę pateikti naują prašymą suteikti prieglobstį, taip panaikinant neigiamas paskesnių prašymų pasekmes, nurodomas [Direktyvos 2013/32] 33 straipsnio 2 dalies d punkte ir 40 straipsnyje, ar, priešingai, juo numatoma *ex officio* prieglobsčio procedūros pradžia arba vykdymas?
- c) Jei į antrojo prejudicinio klausimo a dalį būtų atsakyta teigiamai, atsižvelgiant taip pat į [Direktyvos 2013/32] 38 straipsnio 4 dalį, ar nepasikeitus faktinėms aplinkybėms valstybė narė gali iš naujo nagrinėti prašymo nepriimtinumą, vykdydama šią naują procedūrą (tokiu atveju ji turėtų galimybę taikyti bet kurią iš III skyriuje nurodytų procedūrų, pvz., iš naujo taikyti nepriimtumo pagrindą), ar ji privalo nagrinėti prieglobsčio prašymą iš esmės, kiek tai susiję su kilmės šalimi?
- d) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį pagal [Direktyvos 2013/32] 33 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies b ir c punktus, taip pat jos 35 ir 38 straipsnius, trečiosios šalies vykdytina readmisija yra kumuliacinė sąlyga norint taikyti nepriimtumo pagrindą, t. y. norint priimti sprendimą, pagrįstą nepriimtumo pagrindu, ar šios sąlygos įgyvendinimą užtenka patikrinti tuo metu, kai toks sprendimas vykdomas?
3. [Dėl tranzito zonos kaip sulaikymo vietos vykdant prieglobsčio procedūrą.] [Tolesnius klausimus reikia pateikti tuo atveju,] jei, atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį prejudicinį klausimą, prieglobsčio procedūra vykdytina.
- a) Ar [Direktyvos 2013/32] 43 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama sulaikyti prieglobsčio prašytoją tranzito zonoje ilgiau nei keturioms savaitėms?
- b) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 3 dalį, [Direktyvos 2013/33] 2 straipsnio h punktą, taikytiną pagal [Direktyvos 2013/32] 26 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad apgyvendinimas tranzito zonoje tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje (apgyvendinimas zonoje, iš kurios savo noru teisėtai negalima išvykti jokia kryptimi), ilgesniam nei [Direktyvos 2013/32] 43 straipsnyje nustatytam keturių savaičių laikotarpiui laikytinas sulaikymu?
- c) Ar aplinkybė, kad prašytojo sulaikymas ilgesniam nei [Direktyvos 2013/32] 43 straipsnyje nustatytam keturių savaičių laikotarpiui vykdomas tik todėl, kad jis negali patenkinti savo poreikių (apgyvendinimo ir prasimaitinimo), nes tam neturi materialių priemonių [išteklių], atitinka [Direktyvos 2013/33] 8 straipsnį, taikytiną pagal [Direktyvos 2013/32] 26 straipsnį?
- d) Ar aplinkybės, kad dėl *de facto* sulaikymu laikomo apgyvendinimo ilgesniam nei [Direktyvos 2013/32] 43 straipsnyje nustatytam keturių savaičių laikotarpiui nebuvo priimta sprendimo dėl sulaikymo, kad neužtikrinama teisinė priemonė sulaikymo teisėtumui ir tolesniam jo taikymui užginčyti, kad *de facto* sulaikymas vykdomas neišnagrinėjus jo būtinumo ir proporcingumo ar galimų alternatyvų ir kad neapibrėžta jo tiksli trukmė ir netgi jo pabaigos momentas, atitinka [Direktyvos 2013/33] 8 ir 9 straipsnius, taikytinus pagal [Direktyvos 2013/32] 26 straipsnį?
- e) Ar Chartijos 47 straipsnį galima aiškinti taip, kad kai valstybės narės teismas susiduria su aiškiai neteisėtu sulaikymu, jis gali, kol pasibaigs administracinis procesas, kaip apsaugos priemonę įpareigoti valdžios instituciją nustatyti trečiosios valstybės piliečio buvimo vietą, esančią už tranzito zonos ribų, kuri nėra sulaikymo vieta?
4. [Dėl tranzito zonos kaip sulaikymo vietos, susijusios su užsieniečių kontrolės policijos veiklos sritimi.] [Tolesnius klausimus reikia pateikti tuo atveju,] jei, atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį prejudicinį klausimą, vykdytina ne prieglobsčio procedūra, o procedūra, susijusi su užsieniečių kontrolės policijos veiklos sritimi.
- a) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 3 dalį, [Direktyvos 2008/115] 17 ir 24 konstatuojamąsias dalis, taip pat jos 16 straipsnį reikia aiškinti taip, kad apgyvendinimas tranzito zonoje tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje (apgyvendinimas zonoje, iš kurios savo noru teisėtai negalima išvykti jokia kryptimi), reiškia laisvės atėmimą, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas?

- b) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 3 dalį, aplinkybė, kad prašytojas iš trečiosios šalies sulaikomas tik todėl, kad jam taikytina grąžinimo priemonė ir jis neturi materialių sąlygų savo poreikiams (apgyvendinimo ir prasimaitinimo) patenkinti, atitinka [Direktyvos 2008/115] 16 konstatuojamąją dalį ir 15 straipsnio 1 dalį?
- c) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį, 47 straipsnį ir 52 straipsnio 3 dalį, aplinkybės, kad dėl *de facto* sulaikymo laikomo apgyvendinimo nebuvo priimta sprendimo dėl sulaikymo, kad neužtikrinama teisinė priemonė sulaikymo teisėtumui ir tolesniam jo taikymui užginčyti ir kad *de facto* sulaikymas vykdomas neišnagrinėjus jo būtinumo ir proporcingumo ar galimų alternatyvų, atitinka [Direktyvos 2008/115] 16 konstatuojamąją dalį ir 15 straipsnio 2 dalį?
- d) Ar, atsižvelgiant į Chartijos 1, 4, 6 ir 47 straipsnius, [Direktyvos 2008/115] 15 straipsnio 1 dalį ir 4–6 dalis, taip pat 16 konstatuojamąją dalį galima aiškinti taip, kad pagal jas draudžiama sulaikymą vykdyti neapibrėžus jo tikslios trukmės ir pabaigos momento?
- e) Ar Sąjungos teisę galima aiškinti taip, kad, kai valstybės narės teismas susiduria su aiškiai neteisėtu sulaikymu, jis gali, kol pasibaigs administracinis procesas, kaip apsaugos priemonę įpareigoti valdžios instituciją nurodyti trečiosios valstybės piliečiui buvimo vietą, esančią už tranzito zonos ribų, kuri nebūtų sulaikymo vieta?

5. [Dėl veiksmingos teisminės gynybos dėl sprendimo, kuriuo pakeičiama šalis, į kurią grąžinama]

Ar, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, [Direktyvos 2008/115] 13 straipsnį, pagal kurį trečiosios šalies piliečiui suteikiama veiksminga teisė pareikšti ieškinį dėl „sprendimų, susijusių su grąžinimu“, reikia aiškinti taip, kad, kai pagal vidaus teisės aktus numatyta teisminė priemonė neveiksminga, teismas privalo bent vieną kartą patikrinti skundą, pateiktą dėl sprendimo, kuriuo pakeičiama šalis, į kurią grąžinama?“

Byla C-925/19 PPU

- 80 SA ir jo nepilnametis vaikas, SA jaunesnysis, yra Irano piliečiai. 2018 m. gruodžio 5 d. jie pateikė prieglobsčio prašymą už prieglobstį atsakingai institucijai Roskės tranzito zonoje.
- 81 Grįsdamas prašymą SA tvirtina, kad prieš dvejus su puse metų išvyko iš Irano Islamo Respublikos todėl, kad nutraukė santuoką su tuometine sutuoktine, kad jam tapo artima krikščionybė, nors jis nebuvo krikštytas, ir kad vaikystėje patyrė seksualinį savo šeimos narių smurtą. Jis taip pat patikslino, kad priežastys, dėl kurių buvo priverstas išvykti iš savo kilmės šalies, nėra politinės ar susijusios su galimu priklausymu etninei arba religinei mažumos bendruomenei ir kad jis atvyko į Vengriją per Turkiją, Bulgariją ir Serbiją.
- 82 SA dar nurodė, kad išvykęs iš Irano Islamo Respublikos į Turkiją, kur praleido dešimt dienų, neprašydamas prieglobsčio šioje valstybėje, apie tris mėnesius gyveno Bulgarijoje. Jis taip pat teigė, kad, kai jam buvo pranešta, kad jeigu Bulgarijoje nepateiks tarptautinės apsaugos prašymo, bus grąžintas į Iraną, jis prieš savo valią pateikė šioje valstybėje narėje prašymą suteikti prieglobstį. Jis taip pat patvirtino, kad daugiau kaip dvejus metus gyveno Serbijoje, nepateikęs ten prieglobsčio prašymo.
- 83 2018 m. gruodžio 5 d. už prieglobstį atsakinga institucija nustatė SA ir SA jaunesniojo gyvenamąją vietą Roskės tranzito zonoje. Šiuo metu jie ten vis dar gyvena.
- 84 2019 m. vasario 12 d. administraciniu sprendimu už prieglobstį atsakinga institucija, remdamasi Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktu, atmetė pagrindinės bylos pareiškėjų prašymą suteikti prieglobstį kaip nepriimtina, neišnagrinėjusi jo iš esmės, ir konstatavo, kad jų atveju negrąžinimo principas netaikomas. Ji nurodė išsiųsti juos į Serbiją, pažymėjusi, kad jiems Turkijoje, Bulgarijoje ir Serbijoje nekyla didelės žalos ar persekiojimo pavojus ir kad šiose šalyse jiems buvo užtikrinama tinkamo lygio apsauga.

- 85 SA ir SA jaunesnysis apskundė šį sprendimą *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapešto-sostinės administracinių ir darbo bylų teismas); šis teismas 2019 m. kovo 5 d. sprendimu šį skundą atmetė, nepriimdamas sprendimo dėl jų prieglobsčio prašymo esmės.
- 86 2019 m. kovo 27 d. sprendimu pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija pagal Įstatymo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir buvimo 62 straipsnio 3bis dalį nustatė SA ir SA jaunesniajam įpareigojimą gyventi Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtoje trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymai buvo atmesti. Kaip nurodė prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tame sprendime nenurodyta jį pagrindžiančių motyvų.
- 87 Tą pačią dieną pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija susisiekė su grąžinimo į Serbiją klausimu kompetentinga kontrolės institucija, prašydama jos imtis būtinų veiksmų dėl SA ir SA jaunesniojo readmisijos į Serbiją.
- 88 2019 m. balandžio 1 d. kompetentinga policijos įstaiga pirmojo lygio migracijos kontrolės institucijai pranešė apie Serbijos sprendimą jos teritorijoje pakartotinai nepriimti SA ir SA jaunesniojo dėl tų pačių priežasčių, kaip nurodytosios šio sprendimo 55 punkte.
- 89 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-925/19 PPU matyti, kad už prieglobstį atsakinga institucija nenagrinėjo SA ir SA jaunesniojo prašymo esmės, nors Serbija jų pakartotinai nepriėmė.
- 90 2019 m. balandžio 17 d. pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija iš dalies pakeitė 2019 m. vasario 12 d. už prieglobstį atsakingos institucijos sprendime esantį sprendimą išsiųsti, kiek jis susijęs su paskirties šalimi, ir nurodė pagrindinės bylos pareiškėjus su palyda išsiųsti į Irano Islamo Respubliką.
- 91 Jie už prieglobstį atsakingai institucijai, veikiančiai kaip migracijos kontrolės institucija, pateikė prieštaravimą dėl tokio sprendimo pakeisti paskirties šalį. 2019 m. gegužės 17 d. nutarimu jų prieštaravimas buvo atmestas.
- 92 SA ir SA jaunesnysis kreipėsi į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą su dviem skundais, identiškais pareiškėjų pagrindinėje byloje C-924/19 PPU pateiktiems skundams, nurodytiems šio sprendimo 59 ir 60 punktuose.
- 93 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sujungė šiuos du ieškinius ir dėl iš esmės tų pačių priežasčių, kurios išdėstytos šio sprendimo 62–78 punktuose, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tuos pačius prejudicinius klausimus, kurie buvo pateikti byloje C-924/19 PPU, kaip nurodyta šio sprendimo 79 punkte.

Dėl skubos procedūros

- 94 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė jo prašymus nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 95 Grįsdamas savo prašymą šis teismas nurodė, kad FMS, FNZ, SA ir SA jaunesniojo (toliau – pareiškėjai pagrindinėse bylose) laisvė šiuo metu *de facto* atimta.
- 96 Be to, minėto teismo teigimu, FMS ir FNZ sulaikymo sąlygos yra sudėtingesnės dar ir dėl to, kad jiems atitinkamai yra 63 ir 58 metai, vienas iš jų serga diabetu ir jų sulaikymas faktiškai tęsiasi nuo 2019 m. gegužės 17 d. Tas pats teismas taip pat pažymėjo, kad SA jaunesnysis yra nepilnametis vaikas, kurio savijauta ir psichinė sveikata pablogėjo nuo tada, kai su tėvu gyvena Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas.

- 97 Be to, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Teisingumo Teismo atsakymai į pateiktus klausimus turės tiesioginę ir lemiamą įtaką pagrindinių bylų baigčiai, be kita ko, tolesniam sulaikymo taikymui pareiškėjams pagrindinėse bylose.
- 98 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, pirma, kad šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl direktyvų 2008/115, 2013/32 ir 2013/33, patenkančių į ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinės dalies, kurioje reglamentuojama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, taikymo sritį, išaiškinimo. Todėl šie prašymai gali būti nagrinėjami pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 99 Antra, kiek tai susiję su skubos sąlyga, reikia pažymėti, kad, pirma, ši sąlyga įvykdyta, be kita ko, kai atitinkamo asmens pagrindinėje byloje laisvė šiuo metu atimta ir tolesnis sulaikymo jam taikymas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties. Atitinkamo asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kai nagrinėjamas prašymas taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (2016 m. kovo 17 d. Sprendimo *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 34 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 100 Pagal suformuotą jurisprudenciją trečiosios šalies piliečio apgyvendinimas sulaikymo centre tiek nagrinėjant jo tarptautinės apsaugos prašymą, tiek siekiant jį išsiųsti yra laisvės atėmimo priemonė (2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Adil*, C-278/12 PPU, EU:C:2012:508, 34 ir 35 punktai; 2013 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *G. ir R.*, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 23 ir 25 punktai; 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 40 ir 41 punktai; 2016 m. kovo 17 d. Sprendimo *Mirza*, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, 31 ir 35 punktai ir 2018 m. liepos 5 d. Nutarties *C ir kt.*, C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 35 ir 37 punktai).
- 101 Šiuo atveju pareiškėjai pagrindinėje byloje C-924/19 PPU ir pagrindinėje byloje C-925/19 PPU atitinkamai nuo 2019 m. gegužės 17 d. ir 2019 m. kovo 27 d. gyvena Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas.
- 102 Šiais prašymais priimti prejudicinį sprendimą visų pirma siekiama išsiaiškinti, ar pareiškėjų pagrindinėse bylose palikimas šiame sektoriuje pripažintinas „sulaikymu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/115 arba direktyvas 2013/32 ir 2013/33, ir, jei taip, ar toks sulaikymas atitinka minėtose direktyvose nustatytas garantijas.
- 103 Darytina išvada, kad, pirma, laisvės atėmimo, kuris yra sąlyga pradėti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą šiose bylose, buvimo klausimas yra neatskiriama susijęs su šiose bylose pateiktų klausimų nagrinėjimu ir, antra, pareiškėjų pagrindinėse bylose palikimas tranzito zonos sektoriuje, skirtame trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, priklauso nuo atsakymo į šiuos klausimus.
- 104 Antra, iš nutarčių dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šiuo metu dėl pareiškėjų pagrindinėse bylose priimti sprendimai, kuriais jie įpareigojami grįžti į savo kilmės šalį, todėl gali būti greitai į jas grąžinti, nors, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, teismas niekada nenagrinėjo priežasčių, kuriomis grindžiamas šių pareiškėjų prieglobsčio prašymas, pagrįstumo.
- 105 Taigi negalima atmesti galimybės, kad pagal šiuos sprendimus, patvirtintus nutarimais, kuriuos prašoma panaikinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, pareiškėjai pagrindinėje byloje bus išsiųsti į savo kilmės šalį, kol bus baigta prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra, ir kad dėl šio išsiuntimo su jais gali būti elgiama taip, kad tai prieštarautų Chartijos 18 straipsniui ir 19 straipsnio 2 daliai.

- 106 Trečia, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-925/19 PPU taip pat matyti, kad vienas iš pareiškėjų pagrindinėje byloje yra nepilnametis vaikas, kurio savijauta ir psichinė sveikata blogėja dėl buvimo Roskės tranzito zonoje. Iš to matyti, kad vėlavimas priimant teismo sprendimą tęstų esamą situaciją ir galėtų rimtai ar net nepataisomai pakenkti šio vaiko raidai (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 17 d. Sprendimo *UD, C-393/18 PPU, EU:C:2018:835, 26 punktą*).
- 107 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo užduotų klausimų, kurie gali turėti lemiamą įtaką tiek pareiškėjų pagrindinėje byloje tolesniam buvimui Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, tiek sprendimų, kuriais jiems nurodoma grįžti į savo kilmės šalį, teisminei kontrolei, turinį, 2020 m. sausio 22 d. Teisingumo Teismo penktoji kolegija, atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone, nusprendė patenkinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 108 Taip pat nuspręsta perduoti bylą Teisingumo Teismui, kad ji būtų paskirta didžiajai kolegijai.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl penktojo klausimo

- 109 Penktuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, Direktyvos 2008/115 13 straipsnį reikia aiškinti taip, kad, pirma, juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos kompetentingos administracinės institucijos ankstesniame sprendime grąžinti nurodytos paskirties šalies pakeitimą atitinkamas trečiosios šalies pilietis gali skųsti tik administracinei institucijai, kurios sprendimai negali būti skundžiami teismui, ir, antra, tokiomis aplinkybėmis šis teismas privalo pripažinti turįs jurisdikciją nagrinėti jam pateiktą skundą dėl tokio pakeitimo teisėtumo.
- 110 Nagrinėjamu atveju pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš nutarčių dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, po to, kai už prieglobstį atsakinga valdžios institucija atmetė kaip nepriimtinus pareiškėjų pagrindinėje byloje tarptautinės apsaugos prašymus ir kartu priėmė sprendimus grąžinti, kuriais jie įpareigojami išvykti iš Vengrijos teritorijos į Serbiją, pirmojo lygio migracijos kontrolės institucija pakeitė šiuos sprendimus ir nurodė pareiškėjams išvykti iš Vengrijos teritorijos į jų kilmės šalis, t. y. FMS ir FNZ – į Afganistaną, o SA ir SA jaunesniajam – į Iraną. Be to, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad šie pareiškėjai galėjo ginčyti šiuos sprendimus dėl pakeitimo tik pateikdami prieštaravimą Įstatymo dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo šalyje 65 straipsnio 3ter dalyje numatyta institucijai ir kad, remiantis šios nuostatos paskutiniu sakiniu, sprendimai, kuriais už prieglobstį atsakinga institucija, veikdama kaip migracijos kontrolės institucija, atmetė šių pareiškėjų pateiktus prieštaravimus, negali būti skundžiami.
- 111 Pagal Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalį atitinkamam trečiosios šalies piliečiui užtikrinama veiksminga teisių gynimo priemonė siekiant užginčyti sprendimus grąžinti, sprendimus uždrausti atvykti į valstybių narių teritoriją ir sprendimus išsiųsti iš šalies kompetentingame teisme ar administracinėje institucijoje arba kompetentingoje įstaigoje, sudarytoje iš narių, kurie yra nešališki ir naudojami nepriklausomumo apsaugos garantijomis.
- 112 Pirma, reikia išnagrinėti, ar sprendimas, kuriuo pakeista ankstesniame sprendime grąžinti nurodyta paskirties šalis, yra vienas iš sprendimų, dėl kurių šia nuostata užtikrinama veiksminga teisių gynimo priemonė.

- 113 Pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą, teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus ir prireikus į jos genezę (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nederlands Uitgeversverbond ir Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 114 Reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktą „sprendimas grąžinti“ – tai administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti. Pagal tos pačios direktyvos 3 straipsnio 3 punktą dėl šio įpareigojimo grįžti atitinkamam asmeniui nurodoma grįžti į savo kilmės šalį, tranzito šalį arba į kitą trečiąją šalį, į kurią jis nusprendžia savanoriškai grįžti ir į kurią jis būtų priimtas.
- 115 Taigi iš pačios Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punkto formuluotės matyti, kad įpareigojimo grįžti nustatymas ar jo nurodymas yra viena iš dviejų sprendimo grąžinti sudedamųjų dalių, nes toks įpareigojimas grįžti, atsižvelgiant į šio straipsnio 3 punktą, negali išsigalioji nenustačius paskirties šalies, kuri turi būti viena iš šiame 3 punkte nurodytų šalių.
- 116 Darytina išvada, kad kai kompetentinga nacionalinė institucija pakeičia ankstesniame sprendime grąžinti nurodytą paskirties šalį, ji daro tokį esminį šio sprendimo grąžinti pakeitimą, kad turi būti laikoma, jog ji priėmė naują sprendimą grąžinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktą.
- 117 Tokį aiškinimą patvirtina šios nuostatos konteksto analizė.
- 118 Pagal Direktyvos 2008/115 5 straipsnį, jeigu kompetentinga nacionalinė institucija ketina priimti sprendimą grąžinti, ji turi, be kita ko, užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 49 punktą ir 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 103 punktą).
- 119 Kaip savo išvados 84 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, šio principo laikymasis vertinamas šalies, į kurią ketinama nurodyti grąžinti atitinkamą asmenį, atžvilgiu. Iš to matyti, kad prieš pakeisdama paskirties šalį kompetentinga nacionalinė institucija turi iš naujo įvertinti, ar laikomasi negražinimo principo, atskirai nuo vertinimo, kurį ji turėjo atlikti, priimdama ankstesnį sprendimą grąžinti.
- 120 Be to, priešingai, nei teigia Vengrijos vyriausybė, ankstesnio sprendimo grąžinti pakeitimas negali būti laikomas sprendimu išsiųsti, priimtu po šio sprendimo grąžinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 8 straipsnį. Iš tiesų iš šio 8 straipsnio matyti, kad sprendimas išsiųsti iš šalies priimamas vykdant sprendimą grąžinti, todėl turi būti paisoma pastarojo sprendimo turinio. Darytina išvada, kad sprendimu išsiųsti iš šalies negalima pakeisti juo vykdomame sprendime grąžinti nurodytos paskirties šalies.
- 121 Šio sprendimo 116 punkte pateiktas aiškinimas taip pat atitinka Direktyva 2008/115 siekiamą tikslą – suformuoti veiksmingą išsiuntimo ir repatriacijos politiką, visapusiškai laikantis pagrindinių teisių ir gerbiant atitinkamų asmenų orumą (2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 122 Iš tiesų dėl sprendimo, kuriuo keičiama ankstesniame sprendime grąžinti nurodyta paskirties šalis, prilyginimo naujam sprendimui grąžinti kompetentinga nacionalinė institucija, atlikdama tokį sprendimo grąžinti pakeitimą, turi užtikrinti, kad būtų laikomasi visų Direktyvoje 2008/115 numatytų procedūros taisyklių, reglamentuojančių sprendimo grąžinti priėmimą. Todėl šis prilyginimas leidžia užtikrinti ne tik veiksmingą išsiuntimo ir repatriacijos politikos įgyvendinimą, bet ir pagarbą atitinkamo asmens pagrindinėms teisėms.

- 123 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ankstesniame sprendime grąžinti nurodytos paskirties šalies pakeitimas pripažintinas nauju sprendimu grąžinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktą, dėl kurio atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi turėti veiksmingą teisių gynimo priemonę, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalį.
- 124 Taigi, antra, reikia nustatyti pagal šio 13 straipsnio 1 dalį užtikrinamos teisių gynimo priemonės pobūdį.
- 125 Pirma, iš pačios šios nuostatos formuluotės aiškiai matyti, kad asmuo, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti, turi galėti pasinaudoti tokia teisių gynimo priemone. Todėl, priešingai, nei teigia Vengrijos vyriausybė, pagal nacionalinę teisę prokuratūrai pripažįstami bendrieji įgaliojimai prižiūrėti sprendimų grąžinti teisėtumą, prirėikus suteikiantys teisę tik jai apskusti tokį sprendimą teisme, nėra teisių gynimo priemonė, atitinkanti Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalies reikalavimus.
- 126 Antra, nors iš Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad sprendimus grąžinti turi būti galima veiksmingai apskusti teisminėje ar administracinėje institucijoje arba įstaigoje, kurią sudaro nešališki ir nepriklausomi nariai, remiantis vien šia formuluote negalima daryti kitų išvadų dėl „administracinės institucijos“, kuriai gali būti pavesta nagrinėti tokį skundą dėl sprendimo grąžinti, požymių.
- 127 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalyje numatytos veiksmingos teisių gynimo priemonės požymiai turi būti nustatyti atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, pagal kurį kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis (2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, 45 punktą ir 2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 52 punktą).
- 128 Taigi, nors pagal Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalį valstybės narės savo teisės aktuose gali numatyti, kad sprendimai grąžinti ginčijami ne teisminėse, o kitose institucijose, tokia galimybė vis dėlto turi būti įgyvendinta laikantis Chartijos 47 straipsnio, pagal kurį, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 94 punkte, reikalaujama, kad institucijos, kuri pati neatitinka šiame straipsnyje nustatytų sąlygų, sprendimui vėliau būtų taikoma teismo, kuris, be kita ko, turi kompetenciją vertinti visus svarbius klausimus, kontrolė (pagal analogiją žr. 2017 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 55 punktą ir 2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 39 punktą).
- 129 Taigi Chartijos 47 straipsnyje valstybėms narėms nustatyta pareiga užtikrinti, kad tam tikroje procedūros stadijoje atitinkamas trečiosios šalies pilietis galėtų kreiptis į teismą dėl bet kokių ginčų, susijusių su administracinės institucijos priimtu sprendimu grąžinti (pagal analogiją žr. 2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 41 punktą).
- 130 Darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos asmuo, dėl kurio priimtas administracinis sprendimas grąžinti, negali ginčyti jo teisėtumo bent vienoje teisminėje institucijoje, neatitinka Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalies ir Chartijos 47 straipsnio reikalavimų (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 131 Nagrinėjamu atveju iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal taikytinus nacionalinės teisės aktus tik už prieglobstį atsakingai institucijai gali būti pateiktas prieštaravimas dėl administracinio sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas pirminis sprendimas grąžinti, ir kad sprendimas, kuriuo ši institucija atmėta šį prieštaravimą, neskundžiamas.

- 132 Darytina išvada, kad tokie teisės aktai būtų suderinami su Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalimi, tik jeigu sprendimą dėl tokių prieštaravimų priėmusi institucija galėtų būti pripažįstama teismu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, o tai reiškia, kad minėta institucija turi atitikti nepriklausomumo reikalavimą, kaip jis suprantamas pagal šį straipsnį (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 37 ir 41 punktus; 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 52 ir 53 punktus; 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 120 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2020 m. sausio 21 d. Sprendimo *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 56 ir 57 punktus).
- 133 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad taip nėra.
- 134 Iš tiesų iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad už prieglobstį atsakinga institucija yra pavaldi už policiją atsakingam ministrui, todėl ji priklauso vykdomajai valdžiai.
- 135 Dėl teismui, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 47 straipsnį, būdingo nepriklausomumo reikalavimo išorinio aspekto reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 121 punktą ir 2020 m. sausio 21 d. Sprendimo *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 136 Konkrečiau kalbant, vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 124 punktą).
- 137 Darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad sprendimą, kaip antai aprašyta šio sprendimo 123 punkte, atitinkamas asmuo turi apskųsti institucijai, kuri neatitinka Chartijos 47 straipsnyje nustatytų sąlygų, neužtikrinant vėlesnės šios institucijos sprendimo teisminės kontrolės, yra nesuderinami su Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalimi, be to, jais pažeidžiama Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės esmė, nes pagal juos iš suinteresuotojo asmens atimama bet kokia teisminė gynyba nuo su juo susijusio sprendimo grąžinti (pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 72 punktą ir 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 165 punktą).
- 138 Trečia, reikia išnagrinėti, ar tokiomis aplinkybėmis pagal Sąjungos teisę prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali manyti, kad turi jurisdikciją nagrinėti pareiškėjų pagrindinėse bylose pateiktus skundus dėl sprendimų, kuriais už prieglobstį atsakinga institucija, veikdama kaip migracijos kontrolės institucija, atmetė jų prieštaravimus dėl administracinių sprendimų, kuriais jiems nurodoma grįžti į savo kilmės šalį, panaikinimo.
- 139 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, pirma, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tuo atveju, kai negali aiškinti nacionalinės teisės aktų taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisės reikalavimus, kiekvienas nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi pagal jo jurisdikciją, kaip valstybės narės įstaiga, privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sąjungos teisės nuostatai, kuri tiesiogiai taikoma jo nagrinėjamoje byloje (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski ir kt.*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58 ir 61 punktai ir 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 160–161 punktai).

- 140 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vien Chartijos 47 straipsnio pakanka ir jo nereikia tikslinti Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatomis, kad privatiems asmenims būtų suteikta teisė, kuria galima remtis (2018 m. balandžio 17 d. Sprendimo *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, 78 punktas; 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 56 punktas ir 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 162 punktas).
- 141 Tas pats pasakytina apie Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalį, nes šioje nuostatoje numatyto skundo požymiai turi būti nustatyti atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, kuriame patvirtintas veiksmingos teisminės gynybos principas (pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55 ir 56 punktus ir 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 163 punktą).
- 142 Antra, nors, nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, kiekviena valstybė narė savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės sistemos kylančių individualių teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesines taisykles, valstybės narės privalo kiekvienu atveju užtikrinti, kad būtų paisoma Chartijos 47 straipsnyje garantuojamos teisės į veiksmingą teisminę gynybą (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *A. K. ir kt. (Teisingumo Teismo drausmės bylų skyriaus nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 115 punktas).
- 143 Reikia priminti, kad nors siekiant užtikrinti teisių, kurių asmenims kyla iš Sąjungos teisės, apsaugą Sąjungos teise iš principo nesiekama įpareigoti valstybių narių numatyti savo nacionaliniuose teismuose kitų teisių gynimo priemonių nei tos, kurios jau nustatytos pagal nacionalinę teisę (šiuo klausimu žr. 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 40 punktą ir 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 51 punktą), kitaip vis dėlto yra tuo atveju, jei iš nagrinėjamos nacionalinės teisinės sistemos organizavimo matyti, kad nėra jokių teisminių gynybos priemonių, leidžiančių, nors ir netiesiogiai, užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių teisės subjektų teisių laikymąsi, arba jei vienintelis būdas kreiptis į teismą būtų priverstinis tų teisės subjektų padarytas šios teisės pažeidimas (šiuo klausimu žr. 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 41 punktą ir 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Parlamentas ir Taryba*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 104 punktą).
- 144 Taigi nacionaliniai teismai turi pripažinti savo jurisdikciją nagrinėti suinteresuotojo asmens pareikštą ieškinį siekiant apginti jam Sąjungos teisės garantuojamas teises, jei nacionalinės proceso teisės normose tokio ieškinių panašiu atveju nenumatyta (pagal analogiją žr. 1992 m. gruodžio 3 d. sprendimų *Oleificio Borelli / Komisija*, C-97/91, EU:C:1992:491, 13 punktą ir 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Berlusconi ir Fininvest*, C-219/17, EU:C:2018:1023, 46 punktą).
- 145 Vadinas, tai, kad atitinkamos valstybės narės teisėje nėra teisminės gynybos priemonės, leidžiančios atlikti administracinio sprendimo grąžinti, kaip antai aprašyto šio sprendimo 123 punkte, teisėtumo kontrolę Sąjungos teisės atžvilgiu, neatleidžia nacionalinio teismo nuo pareigos užtikrinti visišką Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalies, turinčios tiesioginį poveikį ir galinčios būti tiesiogiai taikoma, jeigu nebuvo tinkamai perkelta į nacionalinę teisę, veiksmingumą.
- 146 Tuo remiantis darytina išvada, kad pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisę į veiksmingą teisminę gynybą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo pripažinti, kad turi jurisdikciją nagrinėti pareiškėjų pagrindinėse bylose skundus dėl už prieglobstį atsakingos institucijos sprendimų, kuriais buvo atmesti jų skundai dėl administracinių sprendimų, nurodančių grįžti į savo kilmės šalį, ir prireikus netaikyti bet kokios nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jam būtų uždrausta tai daryti (pagal analogiją žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 74 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

147 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, Direktyvos 2008/115 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos kompetentingos administracinės institucijos ankstesniame sprendime gražinti nurodytos paskirties šalies pakeitimą atitinkamas trečiosios šalies pilietis gali skusti tik administracinei institucijai, neužtikrinant šios institucijos sprendimo vėlesnės teisminės kontrolės. Tokiu atveju Sąjungos teisės viršenybės principas ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nacionalinis teismas, nagrinėjantis skundą dėl sprendimo gražinti, kuriuo pakeista tokia paskirties šalis, teisėtumo Sąjungos teisės atžvilgiu, privalo pripažinti, kad turi jurisdikciją nagrinėti šį skundą.

Dėl pirmojo klausimo

148 Pirmuoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2013/32 33 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tarptautinės apsaugos prašymas gali būti atmetas kaip nepriimtinas, motyvuojant tuo, kad prašytojas atvyko į atitinkamos valstybės narės teritoriją per valstybės, kurioje nebuvo persekiojamas, jam nekilo didelės žalos grėsmė, kaip tai suprantama pagal nacionalinę nuostatą, kuria perkeltas Direktyvos 2011/95 15 straipsnis, arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, teritoriją.

149 Pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 1 dalį, be bylų, kuriose prašymas nenagrinėjamas pagal Reglamentą Nr. 604/2013, valstybės narės neprivalo nagrinėti, ar prašytojas priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą 2011/95, kai vadovaujantis šia nuostata prašymas laikomas nepriimtinu. Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalyje pateikiamas išsamus atvejų, kai valstybės narės gali pripažinti, kad tarptautinės apsaugos prašymas yra nepriimtinas, sąrašas (2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Ibrahim ir kt.*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ir C-438/17, EU:C:2019:219, 76 punktas ir 2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 29 punktas).

150 Taigi reikia patikrinti, ar tokios nacionalinės teisės normos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti laikomos įgyvendinančiomis vieną iš Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalyje numatytų nepriimtimumo pagrindų.

151 Šiuo klausimu pirmiausia reikia atmesti galimybę, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma, t. y. Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktas, gali būti laikoma įgyvendinančia šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a, d ir e punktuose numatytus nepriimtimumo pagrindus, nes šiuo klausimu galima atsižvelgti tik į nepriimtimumo pagrindus, susijusius su pirmąja prieglobsčio šalimi ir saugia trečiąja šalimi, nurodytais atitinkamai minėtos direktyvos 33 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 33 punktas).

152 Šiomis aplinkybėmis, kalbant apie Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies c punkte numatytą saugios trečiosios šalies nepriimtimumo pagrindą, reikia priminti, kad pagal šią nuostatą valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtinu, kai šalis, kuri nėra valstybė narė, laikoma prašytojui saugia trečiąja šalimi pagal minėtos direktyvos 38 straipsnį.

153 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, iš Direktyvos 2013/32 38 straipsnio matyti, kad taikant sąvoką „saugi trečioji šalis“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies c punktą, turi būti laikomasi minėto 38 straipsnio 1–4 dalyse nustatytų kumuliacinių sąlygų (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 36, 40 ir 41 punktai).

- 154 Nagrinėjamu atveju, kiek tai susiję su Direktyvos 2013/32 38 straipsnio 1 dalyje nurodyta sąlyga, atsižvelgiant į pagrindinėse bylose nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų tekstą, atrodo (tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad pirmuoju šiose nuostatose numatytu atveju nepriimtino pagrindu taikomas, jeigu atitinkamoje trečiojoje šalyje laikomasi tik dalies šios direktyvos 38 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų principų, ir nereikalaujama, kad šioje šalyje būtų laikomasi, be kita ko, negražinimo principo. Taigi minėtos direktyvos 38 straipsnio 1 dalyje nustatyta sąlyga netenkinama (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 42 punktas).
- 155 Dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatose antruoju atveju nurodyto nepriimtino pagrindo pasakytina, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė jokios informacijos dėl pagal šias teisės nuostatas reikalaujamo „tinkamo apsaugos lygio“ turinio ir, be kita ko, dėl klausimo, ar toks apsaugos lygis apima visų Direktyvos 2013/32 38 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų principų laikymąsi atitinkamoje trečiojoje šalyje. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar taip yra.
- 156 Kalbant apie Direktyvos 2013/32 38 straipsnio 2 dalyje nurodytas sąlygas, visų pirma sąlygą dėl ryšio tarp tarptautinės apsaugos prašytojo ir atitinkamos trečiosios šalies buvimo, pažymėtina, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos nacionalinės teisės normose nustatytas ryšys tarp tokio prašytojo ir atitinkamos trečiosios šalies kildinamas tiesiog iš šio prašytojo tranzito per šios šalies teritoriją (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 44 punktas).
- 157 Vis dėlto Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad vien aplinkybė, jog tarptautinės apsaugos prašytojas vyko tranzitu per trečiosios šalies teritoriją, negali būti laikoma ryšiu, kaip tai suprantama pagal minėto 38 straipsnio 2 dalį (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 45–47 punktai).
- 158 Be to, Direktyvos 2013/32 38 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms numatyta pareiga, siekiant taikyti sąvoką „saugi trečioji šalis“, nustatyti taisykles, kuriose būtų numatyti metodai, taikomi kiekvienu konkrečiu atveju vertinant, ar atitinkama trečioji šalis atitinka sąlygas, kad būtų laikoma saugia prašytojui, ir galimybė minėtam prašytojui ginčyti ryšio su šia trečiąja šalimi buvimą, negali būti pagrįsta, jei šiuo aspektu vien tarptautinės apsaugos prašytojo tranzitas per atitinkamą trečiąją šalį būtų pakankamas arba reikšmingas ryšys (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 48–49 punktai).
- 159 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad tarptautinės apsaugos prašytojo tranzitas per atitinkamą trečiąją šalį negali būti „ryšys“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2013/32 38 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 160 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma negali būti laikoma įgyvendinančia minėtos direktyvos 33 straipsnio 2 dalies c punkte numatytą su saugia trečiąja šalimi susijusį nepriimtino pagrindą (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 51 punktas).
- 161 Galiausiai tokia nacionalinės teisės norma taip pat negali būti laikoma įgyvendinančia Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies b punkte numatytą su pirmąja prieglobsčio šalimi susijusį nepriimtino pagrindą (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 52 punktas).
- 162 Šiuo aspektu pakanka pažymėti, kad pagal Direktyvos 2013/32 35 straipsnio pirmos pastraipos a ir b punktus šalis gali būti laikoma konkrečiau tarptautinės apsaugos prašytojo pirmąja prieglobsčio šalimi, tik jeigu jis atitinkamai yra pripažintas pabėgėliu toje šalyje ir vis dar gali naudotis tokia

apsauga; arba jis kitokiu būdu naudojasi pakankama apsauga toje šalyje, įskaitant negrąžinimo principą, su sąlyga, kad bus pakartotinai priimtas į tą šalį (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 53 punktas).

163 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylų medžiagos matyti, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatytas nepriimtino pagrindas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar atitinkamoje šalyje tarptautinės apsaugos prašytojui suteiktas pabėgėlio statusas arba pakankama apsauga kitokiu pagrindu, todėl nebereikia nagrinėti apsaugos Sąjungoje poreikio.

164 Taigi darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktai, kaip antai Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktas, negali būti laikomi įgyvendinančiais vieną iš Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalyje numatytų nepriimtino pagrindų (2020 m. kovo 19 d. Sprendimo *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompa)*, C-564/18, EU:C:2020:218, 55 punktas).

165 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2013/32 33 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tarptautinės apsaugos prašymas gali būti atmestas kaip nepriimtinas, motyvuojant tuo, kad prašytojas atvyko į atitinkamos valstybės narės teritoriją per valstybę, kurioje jis nėra persekiojamas, jam nekyla didelės žalos grėsmė, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnį, arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis.

Dėl antrojo klausimo

Dėl priimtino

166 Antruoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia nustatyti pasekmes, kurias, kiek tai susiję su prieglobsčio prašymų vertinimu, lemia atitinkamos trečiosios šalies atsisakymas pakartotinai priimti prašytojus atgal į jos teritoriją po to, kai remiantis Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktu šie prašymai pripažinti nepriimtinais. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, be kita ko, kyla klausimas, ar tokiu atveju sprendžiančioji institucija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, turi *ex officio* persvarstyti pareiškėjų pagrindinėse bylose jau pateiktus prieglobsčio prašymus, ar, to nepadarius, jie gali vėl pateikti naujus prieglobsčio prašymus, ir, jei taip, ar šiuos prašymus vėl galima laikyti nepriimtinais dėl kitų priežasčių.

167 Remiantis suformuota jurisprudencija, nors nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija, SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, dėl kurios Teisingumo Teismas pateikia nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną jiems priimant sprendimą. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne siekiant gauti konsultacinę nuomonę bendrais arba hipotetiniais klausimais, bet dėl su veiksmingu bylos išsprendimu susijusios būtinybės. Kaip matyti iš pačios SESV 267 straipsnio formuluotės, prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti „reikalingas“, kad jį pateikęs teismas galėtų „priimti sprendimą“ savo nagrinėjamoje byloje (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 43–45 punktai).

168 Be to, pagal Procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tiksliai išdėstyti priežastis, paskatinusias jį iškelti klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, 28 punktas).

- 169 Nagrinėjamu atveju prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja skundus dėl, pirma, sprendimų, kuriais pareiškėjams pagrindinėse bylose nurodoma grįžti į savo kilmės šalį, panaikinimo ir, antra, skundus dėl neveikimo, susijusio su jų įkurdinimu Roskės tranzito zonoje.
- 170 Vis dėlto, nors prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamosiose bylose tiesiogiai nenagrinėjami pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymai, iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo paaiškinimų matyti, kad šis teismas mano, jog būtina išnagrinėti, ar tie prašytojai dar gali būti laikomi tarptautinės apsaugos prašytojais, kaip tai suprantama pagal direktyvas 2013/32 ir 2013/33, siekiant nustatyti, ar jų apgyvendinimas Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šiose direktyvose numatytas taisykles, reglamentuojančias tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymą.
- 171 Darytina išvada, kad antrojo klausimo a ir b dalys, kuriose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar sprendžiančioji institucija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, turi savo iniciatyva atnaujinti pareiškėjų pagrindinėse bylose prašymų nagrinėjimą, ar, jei neturi, vis dėlto jiems leidžiama iš naujo pateikti prieglobsčio prašymus, yra svarbios pagrindinių bylų baigčiai, todėl priimtinos.
- 172 Antrojo klausimo c ir d dalys, priešingai, iš esmės susijusios su tuo, ar pareiškėjų pagrindinėje byloje pateikti prieglobsčio prašymai gali būti dar kartą atmesti dėl nepriimtimumo pagrindo, neturinio ryšio su ankstesne procedūra, pirmiausia dėl vieno iš Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose numatytų pagrindų, ir, jei taip, ar jų prašymų atmetimas dėl vieno iš šių dviejų nepriimtimumo pagrindų reiškia, kad prieš tai buvo patikrinta, kad šiuose dviejuose pagrinduose nurodyta trečioji šalis sutinka juos pakartotinai priimti savo teritorijoje.
- 173 Vis dėlto prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškino, kodėl mano, kad negali priimti sprendimo nagrinėjamosiose bylose, negavęs atsakymo į antrojo klausimo c ir d dalis.
- 174 Darytina išvada, kad antrojo klausimo c ir d dalys turi būti pripažintos nepriimtiniomis.

Dėl esmės

- 175 Antrojo klausimo a ir b dalimis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį, Direktyvos 2013/32 6 straipsnis ir 38 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai pagal valstybės narės teisę tarptautinės apsaugos prašymas bus pripažintas nepriimtiniu dėl to, kad prašytojas atvyko į šios valstybės narės teritoriją per trečiąją šalį, kurioje nebuvo persekiojamas ir jam nekilo didelės žalos pavojus arba kurioje yra užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, tačiau vėliau ši šalis nusprendė nevykdyti šio prašytojo readmisijos į savo teritoriją, sprendžiančioji institucija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, turi toliau savo iniciatyva nagrinėti šį prašymą; arba taip, kad jei suinteresuotasis asmuo būtų pateikęs naują prašymą, jo nebūtų galima pripažinti nepriimtiniu pagal šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą kaip „paskesnio prašymo“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio q punktą.
- 176 Nagrinėjamu atveju reikia pažymėti, kad po to, kai už prieglobstį atsakinga institucija, remdamasi Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punktu, atmetė pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymus ir šis jos sprendimas buvo patvirtintas galutiniu teismo sprendimu, Vengrijos valdžios institucijos ėmėsi veiksmų, siekdamas, kad būtų vykdoma jų readmisija į Serbijos teritoriją. Tačiau ši trečioji šalis atsisakė patenkinti šį prašymą, motyvuodama tuo, kad, jos nuomone, pareiškėjai pagrindinėse bylose teisėtai atvyko į Vengrijos teritoriją, kaip tai suprantama pagal Sąjungos ir Serbijos sudaryto readmisijos susitarimo 3 straipsnio 1 dalies b punktą.

- 177 Be to, reikia priminti, kad pagal šio sprendimo 165 punktą tarptautinės apsaugos prašymo nepriimtino pagrindu, kaip antai nurodytas Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punkte, prieštarauja Direktyvos 2013/32 33 straipsniui.
- 178 Taigi Teisingumo Teismas neturėtų nagrinėti, kaip siūlo prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pasekmių, kurių pagal Sąjungos teisę galėtų kilti dėl to, kad šalis, į kurią pareiškėjai pagrindinėje byloje turi būti nukreipti, nesutinka vykdyti jų readmisijos į savo teritoriją.
- 179 Atsižvelgiant į tai, pagal suformuotą jurisprudenciją vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai bendradarbiavimo su nacionaliniais teismais procedūrai Teisingumo Teismas prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą, ir tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti reformuluoti jam pateiktus klausimus (2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 180 Taigi, siekiant prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, antrojo klausimo a ir b dalis reikia suprasti taip, kad jomis siekiama išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį ir lojalios bendradarbiavimo principą, išplaukiantį iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, Direktyva 2013/32 gali būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai prieglobsčio prašymas buvo atmetas remiantis Sąjungos teisei prieštaraujančiu nepriimtino pagrindu ir šis atmetimas patvirtintas galutiniu teismo sprendimu, sprendžiančioji institucija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, privalo savo iniciatyva peržiūrėti šį prašymą; arba taip, kad jei suinteresuotasis asmuo būtų pateikęs naują prašymą, jo nebūtų galima pripažinti nepriimtinu pagal šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą kaip „paskesnio prašymo“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio q punktą.
- 181 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirma, reikia nustatyti, ar, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalios bendradarbiavimo principą, pagal Direktyvą 2013/32 reikalaujama, kad sprendžiančioji institucija savo iniciatyva iš naujo išnagrinėtų tarptautinės apsaugos prašymą, dėl kurio, remiantis Direktyvos 2013/32 33 straipsniui prieštaraujančiu nepriimtino pagrindu, buvo priimtas sprendimas jį atmesti, patvirtintas įsiteisėjusiu teismo sprendimu.
- 182 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip priminta šio sprendimo 149 punkte, Direktyvos 2013/32 33 straipsnyje išsamiai išvardyti atvejai, kai tarptautinės apsaugos prašymas gali būti atmetas kaip nepriimtinas, todėl šiame straipsnyje įtvirtinta taisyklė, kurios turinys yra besąlyginis ir pakankamai tikslus, kad asmuo galėtų ja remtis, o teismas – ją taikyti. Darytina išvada, kad šis straipsnis veikia tiesiogiai (pagal analogiją žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, 98 ir 99 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 183 Ši pareiga prireikus netaikyti tiesiogiai veikiančiai Sąjungos teisės nuostatai prieštaraujančių nacionalinės teisės aktų tenka ne tik nacionaliniams teismams, bet ir visoms valstybės institucijoms, įskaitant administracines institucijas, kurios įpareigosios taikyti Sąjungos teisę pagal joms suteiktą atitinkamą kompetenciją (šiuo klausimu žr. 1989 m. birželio 22 d. Sprendimo *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 30 ir 31 punktus; 2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 38 punktą ir 2020 m. sausio 21 d. Sprendimo *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 78 punktą).
- 184 Darytina išvada, kad valstybės narės, kuriai privaloma Direktyva 2013/32, administracinė ar teisminė institucija negali pripažinti tarptautinės apsaugos prašymo nepriimtinu, remdamasi tokiu pagrindu, kaip numatytas Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 51 straipsnio 2 dalies f punkte.
- 185 Be to, reikia priminti *res judicata* principo svarbą ir Sąjungos teisės, ir nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų siekiant užtikrinti tiek teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą, svarbu, kad teismo sprendimai, kurie išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus

- numatytiems pasinaudojimo jomis terminams tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 38 punktas; 2018 m. spalio 24 d. Sprendimo *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853, 52 punktas ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260 88 punktas).
- 186 Taip pat reikia pažymėti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, nors administracinės valdžios institucija, įgyvendindama savo kompetenciją, turi taikyti Teisingumo Teismo išaiškintą Sąjungos teisės normą net tiems teisiniams santykiams, kurie atsirado ir susiformavo prieš Teisingumo Teismui priimant sprendimą dėl pateikto prašymo išaiškinti, vis dėlto, remiantis teisinio saugumo principu, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad administracinė institucija iš principo privalėtų peržiūrėti administracinį sprendimą, kuris pasibaigus pagrįstiems apskundimo terminams arba išnaudojus teisių gynimo priemones tapo galutinis. Šio principo laikymasis leidžia išvengti begalinio teisinių pasekmių sukeliančių administracinių aktų ginčijimo (2004 m. sausio 13 d. Sprendimo *Kühne & Heitz*, C-453/00, EU:C:2004:17, 22 ir 24 punktai; 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *i-21 Germany ir Arcor*, C-392/04 ir C-422/04, EU:C:2006:586, 51 punktas ir 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, 36 ir 37 punktai).
- 187 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad administracinė institucija, atsakinga už administracinio sprendimo priėmimą, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą privalo persvarstyti šį sprendimą ir galbūt jį iš naujo nagrinėti, jei įvykdytos keturios sąlygos. Pirmą, pagal nacionalinę teisę ši administracinė institucija turi teisę persvarstyti šį sprendimą. Antra, nagrinėjamas sprendimas tapo galutinis nacionaliniam teismui, kuris priima sprendimus kaip paskutinė instancija, priėmus sprendimą. Trečia, šis sprendimas grindžiamas Sąjungos teisės aiškinimu, kuris, remiantis vėlesne jo atžvilgiu Teisingumo Teismo jurisprudencija, yra klaidingas ir priimtas nepateikus prejudicinio klausimo Teisingumo Teismui pagal SESV 267 straipsnio trečioje pastraipoje numatytas sąlygas. Ketvirta, suinteresuotasis asmuo nedelsdamas kreipėsi į administracinę instituciją po to, kai sužinojo apie minėtą jurisprudenciją (šiuo klausimu žr. 2004 m. sausio 13 d. Sprendimo *Kühne & Heitz*, C-453/00, EU:C:2004:17, 28 punktą ir 2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *i-21 Germany ir Arcor*, C-392/04 ir C-422/04, EU:C:2006:586, 52 punktą).
- 188 Teisingumo Teismas dar patikslino, kad, kiek tai susiję su ketvirtąja sąlyga, valstybės narės, remdamosi teisinio saugumo principu, gali reikalauti, kad prašymas persvarstyti galutiniu tapusį administracinį sprendimą, prieštaraujantį Sąjungos teisei, kaip vėliau išaiškino Teisingumo Teismas, būtų pateiktas kompetentingai valdžios institucijai per pagrįstą terminą (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kempter*, C-2/06, EU:C:2008:78, 59 punktas).
- 189 Darytina išvada, kad net darant prielaidą, jog pagal nacionalinę teisę už prieglobstį atsakingai institucijai leidžiama peržiūrėti sprendimą, kuriuo, pažeidžiant Sąjungos teisę, tarptautinės apsaugos prašymas pripažintas nepriimtiniu, vis dėlto pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad ši institucija savo iniciatyva persvarstytų tokį prašymą.
- 190 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatytą lojalaus bendradarbiavimo principą, pagal Direktyvą 2013/32 nereikalaujama, kad sprendžiančioji institucija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, savo iniciatyva persvarstytų tarptautinės apsaugos prašymą, dėl kurio buvo priimtas galutinis teismo patvirtintas sprendimas jį atmesti, kol bus konstatuotas šio sprendimo jį atmesti prieštaravimas Sąjungos teisei.
- 191 Antra, reikia nustatyti, ar pagal tas pačias Sąjungos teisės nuostatas draudžiama, kad tuo atveju, kai pirmasis tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas pažeidžiant Sąjungos teisę ir šis atmetimas buvo patvirtintas galutiniu teismo sprendimu, naujas to paties prašytojo pateiktas prieglobsčio prašymas galėtų būti pripažintas nepriimtiniu remiantis Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punktu kaip „paskesnis“ prašymas, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio q punktą.

- 192 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad galutinis teismo sprendimas, kuriuo patvirtintas tarptautinės apsaugos prašymo atmetimas remiantis Sąjungos teisei prieštaraujančiu pagrindu, nėra kliūtis suinteresuotajam asmeniui pateikti paskesnę prašymą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio q punktą. Nepaisydamas tokio sprendimo, jis dar gali įgyvendinti Chartijos 18 straipsnyje įtvirtintą ir direktyvose 2011/95 ir 2013/32 sukonkretintą teisę gauti tarptautinės apsaugos statusą, jei įvykdytos Sąjungos teisėje nustatytos sąlygos.
- 193 Žinoma, iš Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punkto matyti, kad toks paskesnis prašymas gali būti pripažintas nepriimtiniu, jei nėra jokio naujo įrodymo ar fakto, susijusio su sąlygų, kurias reikia įvykdyti norint gauti tarptautinės apsaugos statusą, nagrinėjimu, arba prašytojas jų nepateikė.
- 194 Vis dėlto Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuojama, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama atmesti tarptautinės apsaugos prašymą kaip nepriimtina dėl to, kad prašytojas į atitinkamos valstybės narės teritoriją atvyko per valstybę, kurioje nebuvo persekiojamas, jam negrėsi didelės žalos rizika arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, teritoriją, neatitinka Sąjungos teisės, yra nauja aplinkybė, susijusi su tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimu, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą, todėl minėtas paskesnis prašymas negali būti atmetas remiantis pastarąja nuostata.
- 195 Tokia išvada darytina net nesant pirmesniame punkte nurodyto prašytojo nuorodos į tokį Teisingumo Teismo sprendimą.
- 196 Be to, būtų labai pakenkta tarptautinės apsaugos prašytojui pripažintos teisės, nurodytos šio sprendimo 192 punkte, veiksmingumui, jeigu paskesnis prašymas galėtų būti pripažintas nepriimtiniu dėl Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punkte nurodyto pagrindo, nors pirmasis prašymas buvo atmetas pažeidžiant Sąjungos teisę.
- 197 Iš tiesų toks šios nuostatos aiškinimas lemtų, kad Sąjungos teisė būtų neteisingai taikoma, kaskart pateikus naują tarptautinės apsaugos prašymą, o prašytojui nebūtų suteikiama galimybė išnagrinėti jo prašymą taip, kad ši teisė nebūtų pažeista. Tokia veiksmingo Sąjungos teisės normų, susijusių su tarptautinės apsaugos suteikimo procedūra, taikymo kliūtis negali būti pagrįstai pateisinama teisinio saugumo principu (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 95 ir 96 punktus).
- 198 Šiuo klausimu pasakytina, kad Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis netaikomas paskesniajam prašymui, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio q punktą, kai sprendžiančioji institucija, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio f punktą, konstatuoja, kad galutinis ankstesnio prašymo atmetimas prieštarauja Sąjungos teisei. Tokia išvada neišvengiamai privaloma sprendžiančiajai institucijai, kai šis prieštaravimas, kaip nagrinėjamu atveju, konstatuojamas Teisingumo Teismo sprendime arba jį vėliau konstatuoja nacionalinis teismas.
- 199 Reikia patikslinti, kad vykdydamas sprendimo grąžinti, priimto vėliau, nei buvo atmetas įsiteisėjusiu teismo sprendimu patvirtintas tarptautinės apsaugos prašymas, teisėtumo teisminę kontrolę nacionalinis teismas, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo grąžinti, pagal Sąjungos teisę ir, jei tam neprieštaraujama tokiam įsiteisėjusiam atmetimą patvirtinančiame teismo sprendime, gali papildomai nagrinėti tokio atmetimo galiojimą, jeigu jis pagrįstas Sąjungos teisei prieštaraujančiu pagrindu.
- 200 Galiausiai reikia pridurti, kad nagrinėjamu atveju sprendžiančioji institucija abiejose pagrindinėse bylose vienu ir tuo pačiu aktu priėmė sprendimą atmesti pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymą ir sprendimą nurodyti jiems išvykti iš Vengrijos teritorijos į Serbiją, kaip tai jai leidžiama pagal Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 6 dalį (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 49 punktą). Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylų medžiagos matyti, kad šie tuo pačiu aktu priimti teismo sprendimai buvo patvirtinti galutiniais teismo sprendimais.

- 201 Tokiomis aplinkybėmis, jei sprendimai, kuriais iš dalies keičiami pradiniai sprendimai grąžinti ir kuriais pareiškėjai pagrindinėse bylose įpareigoti grįžti į savo kilmės šalį, būtų galutinai panaikinti, reikėtų pažymėti, kad *res judicata* galia, kuria pasižymi teismo sprendimai, patvirtinantys kartu priimtus tiek sprendimus atmesti prieglobsčio prašymus, tiek sprendimus grąžinti, negali būti kliūtis tam, kad būtų atidėtas šių pareiškėjų išsiuntimas iš šalies, kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2008/115 9 straipsnio 1 dalies a punktą, kai sprendimai juos išsiųsti buvo priimti pažeidus negrąžinimo principą.
- 202 Taip turi būti net ir nesant naujų aplinkybių, atsiradusių po to, kai buvo priimti pirminiai sprendimai grąžinti, kai paaiškėja, kad, priešingai, nei reikalaujama pagal Direktyvos 2008/115 5 straipsnį, nei administracinė institucija, atmetusi tarptautinės apsaugos prašymus ir nurodžiusi grąžinti asmenį, nei teismas, priėmęs sprendimą dėl šių sprendimų galiojimo, tinkamai neišnagrinėjo, ar pirminiuose sprendimuose grąžinti nurodyta trečioji šalis paiso negrąžinimo principo.
- 203 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į antrojo klausimo a ir b dalis reikia atsakyti: atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį ir lojalaus bendradarbiavimo principą, išplaukiantį iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, Direktyva 2013/32 turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai buvo priimtas sprendimas atmesti prieglobsčio prašymą, kuris patvirtintas galutiniu teismo sprendimu, kol nebuvo konstatuotas minėto sprendimo atmesti prašymą nesuderinamumas su Sąjungos teise, sprendžiančioji institucija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, neprivalo persvarstyti šio prašymo savo iniciatyva. Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog egzistuoja Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuojama, kad nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama atmesti tarptautinės apsaugos prašymą kaip nepriimtina dėl to, kad prašytojas atvyko į atitinkamos valstybės narės teritoriją per valstybės, kurioje nebuvo persekiojamas, jam negrėdė didelės žalos pavojus arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, teritoriją, neatitinka Sąjungos teisės, yra nauja aplinkybė, susijusi su tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Be to, minėta nuostata netaikoma paskesniajam prašymui, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio q punktą, kai sprendžiančioji institucija konstatuoja, kad galutinis sprendimas atmesti ankstesnį prašymą prieštarauja Sąjungos teisei. Tokia išvada neišvengiamai privaloma minėtai institucijai, kai šis prieštaravimas konstatuojamas Teisingumo Teismo sprendime arba ji vėliau konstatuoja nacionalinis teismas.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

Pirminės pastabos

- 204 Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti dėl atitinkamai direktyvų 2013/32 ir 2013/33 nuostatų, susijusių su tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymu, ir Direktyvos 2008/115 nuostatų, susijusių su neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių sulaikymu, aiškinimo nagrinėjant pareiškėjų pagrindinėse bylose įkurdinimo Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtoje tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, teisėtumą.
- 205 Be to, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad į trečiąjį klausimą reikėtų atsakyti tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad nuo įkurdinimo Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, dienos pareiškėjai pagrindinėse bylose ir toliau patenka į direktyvų 2013/32 ir 2013/33 taikymo sritį; ir, atvirkščiai, į ketvirtąjį klausimą reikėtų atsakyti tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šie pareiškėjai nuo minėto įkurdinimo patenka į Direktyvos 2008/115 taikymo sritį.
- 206 Taigi reikia nustatyti, ar nuo įkurdinimo šiame Roskės tranzito zonos sektoriuje dienos pareiškėjų pagrindinėse bylose padėtis turi būti vertinama atsižvelgiant į Direktyvą 2008/115, ar į direktyvas 2013/32 ir 2013/33.

- 207 Pirmiausia reikia pažymėti, kad administraciniai sprendimai, kuriais buvo atmesti pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymai, nebegalėjo būti apskūsti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 V skyrių, tuo metu, kai jie buvo perkelti į Roskės tranzito zonos sektorių, skirtą tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas. Taigi reikia konstatuoti, kad tą dieną dėl jų tarptautinės apsaugos prašymų buvo priimtas galutinis sprendimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio e punktą.
- 208 Darytina išvada, kad nuo minėtos dienos pareiškėjai pagrindinėje byloje nebebuvo tarptautinės apsaugos prašytojai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio c punktą ir Direktyvos 2013/33 2 straipsnio b punktą, todėl nebepatenka į šių direktyvų taikymo sritį.
- 209 Antra, reikia pažymėti, kad jeigu trečiosios šalies piliečiui nebuvo suteikta teisė ar leidimas gyventi šalyje, kaip tai numatyta Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 4 dalyje, jis valstybės narės teritorijoje yra neteisėtai, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/115, iškart, kai tik sprendžiančioji institucija kaip pirmoji instancija atmeta jo tarptautinės apsaugos prašymą, ir taip yra nepaisant to, ar jis turi leidimą likti šioje teritorijoje tol, kol bus išnagrinėtas dėl šio atmetimo pateiktas skundas (2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 59 punktas ir 2018 m. liepos 5 d. Nutarties C ir kt., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 47 punktas).
- 210 Kadangi iš Teisingumo Teismui pateiktos bylų medžiagos nematyti, kad pareiškėjai pagrindinėse bylose turi teisę ar leidimą gyventi šalyje, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 4 dalį, nuo sprendimo atmesti jų prieglobsčio prašymą pirmojoje instancijoje priėmimo dienos jie turi būti laikomi neteisėtai esančiais Vengrijos teritorijoje. Todėl nuo šios datos jie patenka į Direktyvos 2008/115 taikymo sritį, nes prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad nė viena iš šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje numatytų išimčių jiems netaikoma.
- 211 Kadangi administraciniai sprendimai atmesti pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymus buvo patvirtinti teismo sprendimais, iš esmės jie gali būti sulaukyti siekiant išsiųsti iš šalies, jeigu laikomasi Direktyvoje 2008/115 numatytų sąlygų.
- 212 Tokiomis aplinkybėmis, trečia, svarbu pabrėžti, kad per Teisingumo Teismo posėdį pareiškėjai pagrindinėje byloje C-925/19 PPU nurodė, jog vienas iš jų pateikė naują prieglobsčio prašymą. Šis prašymas buvo atmestas kaip nepriimtinas, ir pareiškėjas tai ginčijo, pateikdamas skundą kitame nei prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 213 Jei šie faktai būtų patvirtinti (juos turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), minėtas pareiškėjas nuo tos dienos, kai pateikė naują prieglobsčio prašymą, vėl turi būti laikomas tarptautinės apsaugos prašytoju, patenkančiu į direktyvų 2013/32 ir 2013/33 taikymo sritį. Be to, reikia pridurti, kad nors nuo dienos, kai šio pareiškėjo prieglobsčio prašymas buvo atmestas pirmojoje instancijoje, jam taikoma Direktyva 2008/115, jis negali būti sulaukytas pagal šios direktyvos 15 straipsnį, kol nagrinėjamas dėl tokio atmetimo pateiktas skundas (2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 61 ir 62 punktai).
- 214 Šiomis aplinkybėmis, siekiant prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, reikia atsakyti į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

Dėl sulaikymo buvimo

- 215 Trečiojo klausimo b dalimi ir ketvirtojo klausimo a dalimi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktą ir Direktyvos 2008/115 16 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad trečiosios šalies piliečio pareiga nuolat likti prie valstybės narės išorės sienos esančioje tranzito zonoje, iš kurios jis negali savanoriškai išvykti bet kuria kryptimi, yra „sulaikymas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

– Dėl sulaikymo sąvokos

- 216 Pirma, kalbant apie sąvoką „sulaikymas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2013/33, atsižvelgiant į šio sprendimo 113 punkte primintą jurisprudenciją, reikia pažymėti, kad, pirma, pagal šios direktyvos 2 straipsnio h punktą ši sąvoka apima bet kokią priemonę, kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur prašytojo judėjimo laisvė yra atimta.
- 217 Taigi iš pačios šios nuostatos formuluotės matyti, kad sulaikymas reiškia judėjimo laisvės atėmimą, o ne paprastą judėjimo laisvės apribojimą, kuriam būdinga tai, kad atitinkamas asmuo atskiriamas nuo likusių gyventojų apibrėžtoje vietoje.
- 218 Antra, tokią aiškinimą patvirtina šios nuostatos genezė. Iš Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo minimalių normų valstybėse narėse (COM (2008) 815 galutinis), kuriuo remiantis buvo priimta Direktyva 2013/33, motyvų santraukos 3 skyriaus 4 punkto matyti, kad šioje direktyvoje nustatyta sulaikymo teisinė tvarka grindžiama 2003 m. balandžio 16 d. Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija dėl prieglobsčio prašytojų sulaikymo priemonių ir 1999 m. vasario 26 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (JTVPK) parengtomis gairėmis dėl kriterijų ir standartų, taikomų prieglobsčio prašytojų sulaikymui (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 63 punktą ir 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *K.*, C-18/16, EU:C:2017:680, 46 punktą).
- 219 Viena vertus, minėtoje rekomendacijoje prieglobsčio prašytojų sulaikymo priemonės apibrėžiamos kaip „jų laikymas griežtai apibrėžtoje arba ribotoje teritorijoje, kurioje jie netenka laisvės“, ir patikslinama, kad „asmenys, kuriems taikomi gyvenamosios ar buvimo vietos apribojimai, paprastai nelaikomi asmenimis, kuriems taikomos sulaikymo priemonės“.
- 220 Kita vertus, minėtuose JTVPK gairėse prieglobsčio prašytojų sulaikymas apibrėžiamas kaip „laisvės atėmimas arba laikymas uždaroje vietoje, iš kurios prieglobsčio prašytojas negali išvykti, įskaitant (bet ne tik) kalėjimus ar sulaikymo centrus, uždaras priėmimo patalpas, sulaikymo centrus ir šiuo tikslu sukonstruotus pastatus“, patikslinant, kad „skirtumas tarp laisvės atėmimo (sulaikymo) ir mažesnių judėjimo laisvės apribojimų“ yra „ne pobūdžio ar esmės skirtumas, o laipsnio ar intensyvumo skirtumas“.
- 221 Trečia, iš Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punkto konteksto taip pat matyti, kad sulaikymas turi būti suprantamas kaip kraštutinė prievartos priemonė, kuria ne tik ribojama tarptautinės apsaugos prašytojo judėjimo laisvė.
- 222 Šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad sulaikymo priemonė gali būti nustatyta, tik jei negalima veiksmingai taikyti kitų švelnesnių prievartos priemonių. Be to, pagal minėtos direktyvos 8 straipsnio 4 dalį valstybės narės turi užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje būtų nustatytos alternatyvias sulaikymo priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai prisistatyti į valdžios institucijas, užstatas finansinės garantijos pavidalu arba pareiga neišvykti iš nustatytos vietos. Pastaroji sulaikymo alternatyva turi būti suprantama kaip nuoroda į tarptautinės apsaugos prašytojo judėjimo laisvės apribojimus, leidžiamus pagal Direktyvos 2013/33 7 straipsnį, turint omenyje, kad pagal šį straipsnį tokie apribojimai negali pažeisti nedalomos šio prašytojo privataus gyvenimo srities ir turi suteikti jam pakankamai galimybių naudotis visomis šioje direktyvoje numatytomis lengvatomis.
- 223 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktą, yra prievartos priemonė, dėl kurios šis prašytojas netenka judėjimo laisvės ir kuria jis atskiriamas nuo likusių gyventojų, įpareigojant nuolat likti ribotoje ir uždaroje teritorijoje.

- 224 Antra, dėl sąvokos „sulaikymas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2008/115, reikia pažymėti, kad nei 16 straipsnyje, nei jokiaje kitoje šios direktyvos nuostatoje ši sąvoka neapibrėžta. Vis dėlto jokia aplinkybė neleidžia manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino Direktyvos 2008/115 kontekste sąvokai „sulaikymas“ suteikti kitokią reikšmę nei ta, kurią ši sąvoka turi pagal Direktyvą 2013/33. Be to, Direktyvoje 2013/33, visų pirma jos 8 straipsnio 3 dalies d punkte, tarp galimų „sulaikymo“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, atvejų aiškiai nurodytas atvejis, kai atitinkamas trečiosios šalies pilietis jau sulaikytas taikant grąžinimo procedūrą pagal Direktyvą 2008/115, o tai patvirtina aiškinimą, kad „sulaikymo“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal šias dvi direktyvas, apima vieną ir tą pačią situaciją.
- 225 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio valstybės narės teritorijoje, „sulaikymas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/115, yra tokio paties pobūdžio prievartos priemonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punkte ir aprašyta šio sprendimo 223 punkte.

– Dėl pagrindinėse bylose nagrinėjamų įkurdinimo sąlygų

- 226 Kaip buvo pažymėta šio sprendimo 68–70 punktuose, iš nutarčių dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pareiškėjai pagrindinėse bylose nuo atvykimo į Vengrijos teritoriją turi nuolat gyventi Roskės tranzito zonoje, aptvortoje aukštomis tvoromis su spygliuota viela viršuje. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, šie pareiškėjai apgyvendinti konteineriuose, kurių plotas neviršija 13 m². Jie negali be leidimo susitikti su šioje zonoje negyvenančiais asmenimis, o jų judėjimas yra ribojamas ir kontroliuojamas nuolatinių šioje zonoje ir jos priegose esančių viešosios tvarkos pareigūnų.
- 227 Kaip savo išvados 167 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylų medžiagos matyti, kad pareiškėjų pagrindinėse bylose laikymas Roskės tranzito zonoje nesiskiria nuo sulaikymo tvarkos.
- 228 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad Vengrijos vyriausybės rašytinėse pastabose ir per posėdį pateiktas argumentas, jog pareiškėjai pagrindinėse bylose gali laisvai išvykti iš Roskės tranzito zonos į Serbiją, negali paneigti vertinimo, kad šių pareiškėjų įkurdinimas šioje tranzito zonoje nesiskiria nuo sulaikymo tvarkos.
- 229 Iš tiesų, viena vertus, nors ir Teisingumo Teismui nereikia šiose bylose priimti sprendimo dėl Serbijos valdžios institucijų elgesio atitikties Sąjungos ir Serbijos sudarytam readmisijos susitarimui, iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti (ir Vengrijos vyriausybė to neginciojo), kad galimas pareiškėjų pagrindinėse bylose atvykimas į Serbiją būtų laikomas neteisėtu, todėl jiems būtų taikomos sankcijos. Taigi, dėl šios priežasties pareiškėjai negali būti laikomi turinčiais realią galimybę išvykti iš Roskės tranzito zonos.
- 230 Kita vertus, kaip iš esmės pabrėžia pareiškėjai pagrindinėje byloje C-925/19 PPU, išvykę iš Vengrijos teritorijos jie gali prarasti bet kokią galimybę gauti pabėgėlio statusą Vengrijoje. Iš tiesų pagal Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 80/J straipsnį naujus prieglobščio prašymus jie gali pateikti tik vienoje iš dviejų Roskės arba Tompos (Vengrija) tranzito zonų. Be to, iš to paties įstatymo 80/K straipsnio matyti, kad už prieglobstį atsakinga institucija gali nuspręsti nutraukti tarptautinės apsaugos procedūrą, jeigu prašytojas išvyksta iš vienos iš šių dviejų zonų, ir šis sprendimas negali būti ginčijamas administracinės teisenos tvarka.
- 231 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į trečiojo klausimo b dalį ir ketvirtojo klausimo a dalį reikia atsakyti: direktyvos 2008/115 ir 2013/33 turi būti aiškinamos taip, kad trečiosios šalies piliečiui nustatyta pareiga nuolat likti griežtai apibrėžtoje uždaroje tranzito zonoje, kurioje šio piliečio

judėjimas ribojamas ir kontroliuojamas, ir šis trečiosios šalies pilietis negali teisėtai savo valia iš jos išeiti bet kuria kryptimi, yra laisvės atėmimas, kuris laikytinas „sulaikymu“, kaip tai suprantama pagal minėtas direktyvas.

Dėl direktyvose 2013/32 ir 2013/33 numatytų sulaikymo sąlygų

– Dėl Direktyvos 2013/32 43 straipsnio

- 232 Trečiojo klausimo a dalimi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2013/32 43 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją tranzito zonoje ilgiau nei keturias savaites.
- 233 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Vengrijos vyriausybė neigia, jog pareiškėjų pagrindinėse bylose prieglobsčio prašymai buvo nagrinėjami pagal nacionalines nuostatas, kuriomis perkeliamas Direktyvos 2013/32 43 straipsnis.
- 234 Vis dėlto reikia priminti, kad tik prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas yra kompetentingas aiškinti nacionalinę teisę ir nustatyti bei įvertinti faktines aplinkybes savo nagrinėjamosiose bylose, taip pat nuspręsti, kokią įtaką jos turi sprendimui, kurį jo prašoma priimti (šiuo klausimu žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Eind*, C-291/05, EU:C:2007:771, 18 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo I.G.I., C-394/18, EU:C:2020:56, 50 punktą). Darytina išvada, kad, kalbant apie reikšmingų nacionalinės teisės aktų taikymą, reikia pažymėti, jog Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į nacionalinio teismo nurodytas aplinkybes ir kad jis nėra saistomas vienos iš pagrindinių bylų šalių samprotavimų (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 8 d. Sprendimo *Hünnebeck*, C-479/14, EU:C:2016:412, 36 punktą ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Coty Germany*, C-567/18, EU:C:2020:267, 22 punktą).
- 235 Atsižvelgiant į šį patikslinimą, reikia pažymėti, pirma, kad Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms suteikiama galimybė jų pasienyje arba tranzito zonose numatyti konkrečias procedūras, kad galėtų priimti sprendimą dėl tose vietose pateikto tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo pagal šios direktyvos 33 straipsnį arba dėl šio prašymo esmės vienu iš minėtos direktyvos 31 straipsnio 8 dalyje numatytų atvejų, jeigu šios procedūros atitinka tos pačios direktyvos II skyriuje numatytus pagrindinius principus ir garantijas. Pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 2 dalį šios konkrečios procedūros turi būti vykdomos per pagrįstą laikotarpį, o jei sprendimas atmesti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimamas per keturias savaites, atitinkama valstybė narė turi suteikti prašytojui teisę atvykti į jos teritoriją, o jo prašymas turi būti nagrinėjamas bendra tvarka pasibaigus šiam keturių savaičių terminui.
- 236 Iš Direktyvos 2013/32 38 konstatuojamosios dalies taip pat matyti, kad tokia procedūra pasienyje skirta tam, kad valstybės narės galėtų priimti sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymų, pateiktų prie valstybės narės sienos arba tranzito zonos, kol nepriimtas sprendimas dėl prašytojų atvykimo į jos teritoriją.
- 237 Taigi valstybėms narėms leidžiama reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašytojai ne ilgesniam kaip keturių savaičių laikotarpiui liktų prie jų sienos arba vienoje iš jų tranzito zonų, kad prieš priimdamos sprendimus dėl prašytojų teisės atvykti į jų teritoriją išnagrinėtų, ar jų prašymas nėra nepriimtinas pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnį arba ar jis neturi būti pripažintas nepagrįstu pagal šios direktyvos 31 straipsnio 8 dalį.

- 238 Tokia situacija numatyta Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies c punkte, pagal kurią valstybės narės gali sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją, kad per procedūrą priimtų sprendimą dėl jo teisės atvykti į jų teritoriją. Be to, Direktyvos 2013/33 10 straipsnio 5 dalyje ir 11 straipsnio 6 dalyje aiškiai daroma nuoroda į tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymą pasienyje ar tranzito zonoje taikant Direktyvos 2013/32 43 straipsnyje nurodytas specialias procedūras.
- 239 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnį valstybėms narėms leidžiama „sulaikyti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktą, į jų teritoriją atvykstančius tarptautinės apsaugos prašytojus 43 straipsnyje nustatytais sąlygomis ir siekiant užtikrinti jame numatytą procedūrų veiksmingumą.
- 240 Iš minėto 43 straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad šiomis nuostatomis grindžiamas sulaikymas negali viršyti keturių savaitių. Nors diena, nuo kurios pradedamas skaičiuoti šis terminas, jame nenurodyta, laikytina, kad toks terminas pradedamas skaičiuoti nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo dienos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 6 straipsnio 2 dalį, nes šią dieną reikia laikyti tokio prašymo nagrinėjimo procedūros pradžios data.
- 241 Darytina išvada, kad tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymas tranzito zonoje pasibaigus keturių savaitių laikotarpiui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo prašymo pateikimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 6 straipsnio 2 dalį, negali būti pateisinamas pagal šios direktyvos 43 straipsnio 1 ir 2 dalis.
- 242 Atsižvelgiant į tai, reikia pažymėti, antra, kad pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 3 dalį, kai dėl masinio tarptautinės apsaugos prašytojų antplūdžio neįmanoma taikyti konkrečių procedūrų, kurias pagal šios direktyvos 43 straipsnio 1 dalį nustato valstybės narės prie jų sienų arba tranzito zonose, šios procedūros gali būti toliau taikomos tol, kol atitinkami tarptautinės apsaugos prašytojai paprastai apgyvendinami netoli šių sienų ar tranzito zonų esančiose vietose.
- 243 Taigi pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 3 dalį, esant specifinei situacijai, susidariusiai dėl masinio tarptautinės apsaugos prašytojų antplūdžio, valstybėms narėms leidžiama toliau taikyti šio straipsnio 1 dalyje numatytas procedūras, net jei viršijamas keturių savaitių terminas, per kurį šios procedūros paprastai turi būti vykdomos pagal to paties straipsnio 2 dalį.
- 244 Vis dėlto iš pačios šios direktyvos 43 straipsnio 3 dalies formuluotės matyti, kad tokios procedūros gali būti taikomos, tik jeigu tarptautinės apsaugos prašytojai, pasibaigus šio straipsnio 2 dalyje numatytam keturių savaitių terminui, paprastai apgyvendinami netoli sienos ar tranzito zonos esančiose vietose.
- 245 Reikalaujant, kad šie prašytojai būtų apgyvendinti įprastomis sąlygomis, Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 3 dalyje neišvengiamai atmetama galimybė juos sulaikyti. Iš tiesų tarptautinės apsaugos prašytojų įprastos apgyvendinimo sąlygos reglamentuojamos Direktyvos 2013/33 17 ir 18 straipsniuose, pagal kuriuos bet kuris tarptautinės apsaugos prašytojas iš principo turi teisę į piniginę išmoką, leidžiančią jam susirasti būstą, arba į apgyvendinimą natūra ne sulaikymo centre, o kitoje vietoje.
- 246 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 3 dalį valstybei narei nesuteikiama teisė tarptautinės apsaugos prašytojus sulaikyti jos pasienyje arba vienoje iš jos tranzito zonų pasibaigus šio sprendimo 241 punkte nurodytam keturių savaitių terminui, net jei dėl masinio tarptautinės apsaugos prašytojų antplūdžio neįmanoma per tokį terminą taikyti šios direktyvos 43 straipsnio 1 dalyje numatytą procedūrą.
- 247 Vis dėlto reikia pridurti, kad nors pagal Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 2 dalį šie prašytojai iš esmės gali atvykti į atitinkamos valstybės narės teritoriją pasibaigus tokiam keturių savaitių terminui, šio straipsnio 3 dalyje šiai valstybei narei leidžiama apriboti judėjimo laisvę plote, esančiame netoli jos sienų ar tranzito zonų, kaip numatyta Direktyvos 2013/33 7 straipsnyje.

248 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į trečiojo klausimo a dalį reikia atsakyti, jog Direktyvos 2013/32 43 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį neleidžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytojo tranzito zonoje ilgiau nei keturias savaites.

– *Dėl Direktyvos 2013/33 8 ir 9 straipsnių*

249 Trečiojo klausimo c ir d dalimis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2013/33 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama, pirma, sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją vien dėl to, kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, nesuteikti tokiam sulaikytam prašytojui teisės skųsti tokio sulaikymo ir tolesnio jo taikymo teisėtumo ir, ketvirta, nenustatyti tikslaus sulaikymo termino.

250 Pirma, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje išsamiai išvardyti įvairūs pagrindai, kuriais galima pateisinti tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymą, ir kad kiekvienas iš šių pagrindų atitinka konkretų poreikį ir yra savarankiško pobūdžio (2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 59 punktą ir 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *K.*, C-18/16, EU:C:2017:680, 42 punktą).

251 Kaip savo išvados 189 punkte pažymėjo generalinis advokatas, nė vienas iš šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų pagrindų nesusijęs su tarptautinės apsaugos prašytojo, kuris negali patenkinti savo poreikių, atveju.

252 Be to, nors, kaip nurodyta minėtos direktyvos 17 konstatuojamojoje dalyje, šioje direktyvoje nustatyti sulaikymo pagrindai nepažeidžia kitų sulaikymo pagrindų, be kita ko, suėmimo pagrindų baudžiamajame procese, kurie pagal nacionalinę teisę taikomi neatsižvelgiant į trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, nustatydamos tokius sulaikymo pagrindus valstybės narės turi laikytis Direktyvos 2013/33 principų ir tikslo (pagal analogiją žr. 2011 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Achughbaban*, C-329/11, EU:C:2011:807, 46 punktą).

253 Iš Direktyvos 2013/33 17 straipsnio 3 dalies matyti, kad valstybės narės turi suteikti galimybę pasinaudoti materialinėmis priėmimo sąlygomis kiekvienam tarptautinės apsaugos prašytojui, kuris neturi pakankamai lėšų, kad galėtų išlaikyti savo sveikatą atitinkantį gyvenimo lygį ir užsitikrinti pragyvenimą.

254 Darytina išvada, kad tarptautinės apsaugos prašytojui, neturinčiam pragyvenimo lėšų, turi būti suteikta arba piniginė išmoka, leidžianti jam susirasti būstą, arba apgyvendinimas natūra vienoje iš minėtos direktyvos 18 straipsnyje nurodytų vietų, kurių negalima painioti su tos pačios direktyvos 10 straipsnyje nurodytais sulaikymo centrais. Todėl iš tarptautinės apsaugos prašytojo, neturinčio galimybių gauti gyvenamosios vietos natūra, kaip tai suprantama pagal šį 18 straipsnį, negali būti atimta judėjimo laisvė, išskyrus sankcijas, kurios gali būti skirtos pagal tos pačios direktyvos 20 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Haqbin*, C-233/18, EU:C:2019:956, 52 punktą).

255 Taigi, nesant reikalo nagrinėti, ar tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymas dėl to, kad jis negali patenkinti savo poreikių, yra sulaikymo pagrindas, nepriklausantis nuo jo, kaip tarptautinės apsaugos prašytojo, statuso, pakanka pažymėti, kad toks pagrindas bet kuriuo atveju kenkia materialinių priėmimo sąlygų, kurios jam turi būti pripažintos nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašymą, esmei, taigi nesilaikoma nei Direktyvos 2013/33 principų, nei tikslo.

- 256 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą draudžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją vien dėl to, kad jis negali patenkinti savo poreikių.
- 257 Antra, pagal Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 2 dalį tarptautinės apsaugos prašytojas sulaikomas, kai teisminė arba administracinė institucija raštu nurodo jį sulaikyti, ir šiame sprendime dėl sulaikymo, be kita ko, turi būti nurodyti faktiniai ir teisiniai pagrindai, kuriais jis pagrįstas.
- 258 Be to, šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad sulaikymas gali būti vykdomas tik tada, kai atrodo būtinas ir kai atskirai įvertinamas kiekvienas konkretus atvejis, jeigu kitos švelnesnės prievartos priemonės negali būti veiksmingai taikomos. Darytina išvada, kad nacionalinės valdžios institucijos gali sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją tik kiekvienu konkrečiu atveju patikrinusios, ar toks sulaikymas yra proporcingas juo siekiamiems tikslams (2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *K.*, C-18/16, EU:C:2017:680, 48 punktą).
- 259 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2013/33 8 straipsnio 2 ir 3 dalis ir 9 straipsnio 2 dalį draudžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją prieš tai neišnagrinėjus šios priemonės būtinumo ir proporcingumo ir nepriėmus administracinio ar teismo sprendimo, kuriame būtų nurodyti faktiniai ir teisiniai motyvai, dėl kurių nurodoma jį sulaikyti.
- 260 Trečia, Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje reikalaujama, kad kai sprendimą sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją priima administracinė institucija, valstybės narės savo iniciatyva ir (arba) sulaikyto asmens prašymu atliktų pagreitintą teisminę sulaikymo teisėtumo kontrolę. Be to, šios direktyvos 9 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad teisminė institucija pagrįstais laiko tarpais *ex officio* arba atitinkamo prašytojo prašymu peržiūri sulaikymą.
- 261 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 ir 5 dalis valstybei narei draudžiama nenumatyti jokios administracinio sprendimo, kuriuo nurodyta sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją, teisėtumo teisminės kontrolės.
- 262 Ketvirta, Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tarptautinės apsaugos prašytojas sulaikomas tik kuo trumpiau ir tol, kol taikomi sulaikymo pagrindai, kad su šiuo sulaikymo pagrindu susijusios administracinės procedūros vykdomos deramai greitai, o sulaikymo trukmės pratęsimo negalima pateisinti ne dėl prašytojo kaltės ilgai trunkančiomis administracinėmis procedūromis.
- 263 Vis dėlto jokioje Direktyvos 2013/33 nuostatoje nenustatyta konkretaus termino, kuriam pasibaigus valstybės narės privalo nutraukti tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymą. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors Pasiūlymo dėl direktyvos (COM(2008) 815 galutinis) 9 straipsnyje buvo aiškiai numatyta, jog sprendime sulaikyti turi būti nurodyta maksimali sulaikymo trukmė, šio reikalavimo galutiniame Direktyvos 2013/33 tekste nėra.
- 264 Vis dėlto reikia pridurti, kad, nenustačius maksimalios tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymo trukmės, jo teisė į laisvę, įtvirtinta Chartijos 6 straipsnyje, užtikrinama tik jeigu šis prašytojas, kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2013/33 9 straipsnį, naudojami veiksmingomis procesinėmis garantijomis, leidžiančiomis nutraukti jo sulaikymą, kai jis nebėra būtinas ar proporcingas siekiamam tikslui. Konkrečiai kalbant, kai nėra nustatytas tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymo laikas, sprendžiančioji institucija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, turi veikti taip greitai, kaip to reikalaujama (pagal analogiją žr. 2017 m. birželio 22 d. EŽTT sprendimo *S.M.M. prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:2017:0622JUD007745012, 84 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 265 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2013/33 9 straipsnį nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, nenumatantys termino, kuriam pasibaigus tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymas būtų automatiškai laikomas neteisėtu, jeigu ši valstybė narė užtikrina, kad, pirma, sulaikymas tęsis tik tol, kol bus taikomas jį pagrindžiantis pagrindas, ir, antra, bus greitai vykdomas su šiuo pagrindu susijusios administracinės procedūros.
- 266 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į trečiojo klausimo c ir d dalis reikia atsakyti: Direktyvos 2013/33 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama, pirma, sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją vien dėl to, kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, nenumatyti jokios administracinio sprendimo dėl šio prašytojo sulaikymo teisėtumo teisminės kontrolės. Tačiau šios direktyvos 9 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės neįpareigojamos nustatyti maksimalios sulaikymo trukmės, jeigu jų nacionalinė teisė užtikrina, kad sulaikymas truks tik tol, kol taikomas jį pateisinantis pagrindas, ir kad bus greitai vykdomas su šiuo pagrindu susijusios administracinės procedūros.

Dėl Direktyvoje 2008/115 numatytų sulaikymo sąlygų

- 267 Ketvirtojo klausimo b, c ir d dalimis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/115 15 ir 16 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama, pirma, sulaikyti trečiosios šalies pilietį tik dėl to, kad dėl jo priimtas sprendimas grąžinti ir kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, nesuteikti tokiam sulaikytam prašytojui teisės skųsti tokio sulaikymo ir tolesnio jo taikymo teisėtumo ir, ketvirta, nenustatyti tikslaus sulaikymo termino.
- 268 Pirma, iš Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies aiškiai matyti, kad trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio valstybės narės teritorijoje, sulaikymas, nesant kitų pakankamų, tačiau švelnesnių prievartos priemonių, kurios galėtų būti veiksmingai taikomos, gali būti pateisinamas tik siekiant pasirengti šio piliečio grąžinimui ir (arba) išsiuntimui, pirmiausia, kai esama pasislėpimo pavojaus arba kai toks pilietis vengia pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo procedūros ar tam trukdo.
- 269 Taigi tik tuo atveju, kai, įvertinus kiekvieną konkretų atvejį, sprendimo grąžinti vykdymui išsiunčiant gali kilti pavojus dėl suinteresuotojo asmens elgesio, valstybės narės gali apriboti jo laisvę ir jį sulaikyti (2011 m. balandžio 28 d. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 39 punktą).
- 270 Vadinasi, aplinkybės, kad dėl trečiosios šalies piliečio priimtas sprendimas grąžinti ir jis negali patenkinti savo poreikių, nepakanka, kad jis būtų sulaikytas pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnį.
- 271 Iš tiesų ši aplinkybė nėra tokia, kuri galėtų kelti grėsmę grąžinimo ir išsiuntimo procedūrų veiksmingumui, jei nebūtų nustatyta sulaikymo priemonė (šiuo klausimu žr. 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Kadzoev*, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 68 ir 70 punktus).
- 272 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnį draudžiama sulaikyti trečiosios šalies pilietį vien dėl to, kad dėl jo priimtas sprendimas grąžinti ir jis negali patenkinti savo poreikių.
- 273 Antra, iš Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies matyti, kad nurodymą sulaikyti turi priimti administracinės ar teisminės institucijos raštu, šiame akte išdėstant faktinius ir teisinius pagrindus, kuriais jis grindžiamas. Pareiga pranešti motyvus yra būtina tiek dėl to, kad atitinkamas asmuo galėtų kuo geresnėmis sąlygomis ginti savo teises ir susipažinęs su visa informacija nuspręsti, ar tikslinga kreiptis į kompetentingą teismą, tiek dėl to, kad šis teismas galėtų visiškai vykdyti atitinkamo sprendimo teisėtumo kontrolę (2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 41 ir 45 punktai).

- 274 Be to, kaip nurodyta Direktyvos 2008/115 13, 16 ir 24 konstatuojamosiose dalyse, bet koks pagal šią direktyvą taikomas sulaikymas yra griežtai reglamentuotas jos IV skyriaus nuostatose, kad būtų užtikrinta, pirma, taikomų priemonių ir siekiamų tikslų proporcingumas ir, antra, atitinkamų trečiųjų šalių piliečių pagrindinės teisės. Taigi iš minėtos direktyvos 15 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos matyti, kad sulaikymas gali būti taikomas tik išnagrinėjus, ar nepakanka kitų švelnesnių prievartos priemonių. Be to, kaip patvirtinta tos pačios direktyvos 6 konstatuojamojoje dalyje, sprendimai pagal šią direktyvą, įskaitant sprendimus sulaikyti, pagal bendruosius Sąjungos teisės principus turi būti priimami kiekvienu konkrečiu atveju atskirai ir vadovaujantis objektyviais kriterijais (šiuo klausimu žr. 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 55 ir 70 punktus).
- 275 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 ir 2 dalis draudžiama sulaikyti trečiosios šalies pilietį, neteisėtai esantį valstybės narės teritorijoje, prieš tai neišnagrinėjus šios priemonės būtinumo ir proporcingumo ir nepriėmus sprendimo dėl sulaikymo, kuriame būtų nurodyti faktiniai ir teisiniai pagrindai, kuriais jis grindžiamas.
- 276 Trečia, Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje nustatyta, kad jei sulaikymas taikomas administracinės institucijos sprendimu, valstybės narės turi numatyti pagreitintą teisminę sulaikymo teisėtumo kontrolę, kuri atliekama *ex officio* arba atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu. Be to, pagal tos pačios direktyvos 15 straipsnio 3 dalį pratęstų sulaikymo laikotarpių atveju pagrįstais laiko tarpais turi būti atliekama jo teisminė kontrolė.
- 277 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 ir 3 dalis valstybei narei draudžiama nenumatyti administracinio sprendimo, kuriuo nurodyta sulaikyti neteisėtai šios valstybės narės teritorijoje esantį trečiosios šalies pilietį, teisėtumo teisminės kontrolės.
- 278 Ketvirta, iš Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies paskutinės pastraipos ir 4 dalies matyti, kad neteisėtai valstybės narės teritorijoje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir jis turi būti taikomas tik tol, kol vykdomas išsiuntimas, tai darant pakankamai greitai, turint omenyje, jog paaiškėjus, kad nebėra pagrįstos tikimybės išsiųsti arba kad nebetenkinamos sąlygos, kuriomis grindžiamas sulaikymas, šis tampa nebepateisinamas ir atitinkamas asmuo turi būti nedelsiant paleistas.
- 279 Be to, tos pačios direktyvos 15 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatyta, kad kiekviena valstybė narė nustato sulaikymo laikotarpį, kuris negali viršyti šešių mėnesių; šį laikotarpį galima pratęsti tik apibrėžtam laikui, neviršijančiam dar dvylikos mėnesių, ir tik tais atvejais, kai tikėtina, kad, nepaisant visų pagrįstų nacionalinių institucijų pastangų, išsiuntimo procedūra užtruks ilgiau dėl to, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis nepakankamai bendradarbiauja arba vėluojama gauti reikiamus dokumentus iš trečiųjų šalių. Šio maksimalaus termino viršijimas jokių atvejų neleistinas, todėl sulaikytas asmuo bet kuriuo atveju turi būti nedelsiant paleistas, kai pasibaigia maksimalus 18 mėnesių sulaikymo terminas (šiuo klausimu žr. 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Kadzoev*, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, 60 ir 69 punktus).
- 280 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalį ir 4–6 dalis draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, kuriose, pirma, nenumatyta, kad neteisėtai jos teritorijoje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymas yra automatiškai laikomas neteisėtu pasibaigus maksimaliam 18 mėnesių terminui, ir, antra, neužtikrinama, kad šis sulaikymas bus taikomas tik tol, kol vykdomas išsiuntimas, tai darant pakankamai greitai.
- 281 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į ketvirtojo klausimo b, c ir d dalis reikia atsakyti: Direktyvos 2008/115 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, pirma, sulaikyti trečiosios šalies pilietį tik dėl to, kad dėl jo priimtas sprendimas grąžinti ir kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, kad nebūtų atliekama jokios

administracinio sprendimo dėl sulaikymo teisėtumo teisminės kontrolės, ir, ketvirta, kad šis sulaikymas truktų ilgiau nei 18 mėnesių ir būtų taikomas, nors išsiuntimas nebebūtų vykdomas arba tai būtų daroma nepakankamai greitai.

Dėl neteisėto sulaikymo pasekmių

- 282 Trečiojo klausimo e dalimi ir ketvirtojo klausimo e dalimi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė, visų pirma Chartijos 47 straipsnis, turi būti aiškinami taip, kad tuo atveju, kai tarptautinės apsaugos prašytojo arba trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio valstybės narės teritorijoje, sulaikymas akivaizdžiai prieštarauja Sąjungos teisės normoms, valstybės narės teismas, taikydamas laikinąją priemonę, gali įpareigoti kompetentingą nacionalinės valdžios instituciją nurodyti neteisėtai sulaikytam asmeniui gyvenamąją vietą, kuri nebūtų sulaikymo vieta.
- 283 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, negali būti vykdoma nei administracinio sprendimo, kuriuo nurodyta pareiškėjus pagrindinėse bylose apgyvendinti Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtoje prieglobsčio prašytojams, nei administracinio sprendimo, kuriuo nurodyta juos apgyvendinti šios zonos sektoriuje, skirtame trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, teisminė kontrolė.
- 284 Vis dėlto per Teisingumo Teismo posėdį Vengrijos vyriausybė nurodė tam tikras procesines nuostatas, pagal kurias, jos teigimu, leidžiama, kad dėl apgyvendinimo šioje tranzito zonoje būtų vykdoma Sąjungos teisės reikalavimus atitinkanti teisminė kontrolė.
- 285 Galiausiai prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vienintelis turintis jurisdikciją aiškinti nacionalinę teisę, turi patikrinti, ar pagal šią teisę teismas turi galimybę patikrinti pareiškėjų pagrindinėse bylose sulaikymo ir tolesnio jų laikymo Roskės tranzito zonoje teisėtumą.
- 286 Tokiomis aplinkybėmis, kaip iš esmės buvo pabrėžta šio sprendimo 234 punkte, Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į situaciją, kurią prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laiko įrodyta, ir jo nesaisto vienos iš pagrindinių bylų šalių nurodytos prielaidos.
- 287 Taigi Teisingumo Teismas turi nustatyti, pirma, ar, darant prielaidą, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog pareiškėjai pagrindinėje byloje yra sulaikyti Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, pagal Sąjungos teisę jis gali pripažinti save kompetentingu patikrinti tokio sulaikymo teisėtumą, nepaisant to, kad nėra jokios nacionalinės teisės nuostatos, leidžiančios vykdyti tokią teisminę kontrolę.
- 288 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyvos 2008/115 15 straipsnis yra besąlyginis ir pakankamai tikslus, todėl veikia tiesiogiai (šiuo klausimu žr. 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimo *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 46 ir 47 punktus ir 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 54 punktą). Dėl panašių priežasčių Direktyvos 2013/33 9 straipsnis taip pat turi būti laikomas veikiančiu tiesiogiai.
- 289 Be to, nagrinėjamoje srityje Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje ir Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalyje įgyvendinama Chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą. Kaip pažymėta šio sprendimo 140 punkte, vien šio 47 straipsnio pakanka ir jo nereikia tikslinti Sąjungos ar nacionalinės teisės nuostatomis, kad privatiems asmenims būtų suteikta teisė, kuria jie galėtų remtis.

- 290 Antra, nacionalinės teisės aktais, kuriais neužtikrinama jokios administracinio sprendimo dėl tarptautinės apsaugos prašytojo ar neteisėtai valstybėje narėje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymo teisėtumo teisminės kontrolės, ne tik, kaip pažymėta šio sprendimo 261 ir 277 punktuose, pažeidžiama Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa ir Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalis, bet ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojamos teisės į veiksmingą teisminę gynybą esmė, nes pagal juos teismui absoliučiai užkertamas kelias priimti sprendimą dėl pagal Sąjungos teisę užtikrinamų sulaikytų trečiųjų šalių piliečių teisių ir laisvių.
- 291 Taigi dėl motyvų, analogiškų išdėstytiems šio sprendimo 138–146 punktuose, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisę į veiksmingą teisminę gynybą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo prisiimti jurisdikciją nagrinėti tokio sulaikymo teisėtumą, prirėikus netaikydamas jokios nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jam būtų draudžiama tai daryti, jei mano, kad pareiškėjai pagrindinėse bylose yra sulaikyti.
- 292 Antra, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje ir Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalies paskutinėje pastraipoje aiškiai nustatyta, kad, jeigu nusprendžiama, jog sulaikymas neteisėtas, atitinkamas asmuo turi būti nedelsiant paleistas.
- 293 Darytina išvada, kad tokiu atveju nacionalinis teismas turi galėti pakeisti administracinės institucijos sprendimą dėl sulaikymo ir priimti savo sprendimą dėl sulaikymui alternatyvios priemonės arba dėl atitinkamo asmens paleidimo (šiuo klausimu žr. 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 62 punktą). Vis dėlto taikyti alternatyvią sulaikymo priemonę galima tik tuomet, jei atitinkamo asmens sulaikymą pagrindžiantis pagrindas buvo ir tebėra galiojantis, tik šis sulaikymas neatrodo būtinas arba proporcingas, atsižvelgiant į šį pagrindą.
- 294 Taigi pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalį prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nesant jokio kito pagal nacionalinę teisę kompetentingo teismo, turi teisę nedelsiant paleisti pareiškėjus pagrindinėse bylose, jeigu mano, kad jų įkurdinimas Roskės tranzito zonos sektoriuje, skirtame tik trečiųjų šalių piliečiams, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, yra sulaikymas, prieštaraujantis šiuo klausimu taikomoms Sąjungos teisės nuostatom.
- 295 Trečia, kalbant apie galimybę taikant laikinąsias apsaugos priemones kompetentingai administracinei institucijai nurodyti skirti gyvenamąją vietą pareiškėjams pagrindinėse bylose, pažymėtina, pirma, kad, kiek tai susiję su tarptautinės apsaugos prašytoju, nors Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalies paskutinėje pastraipoje nustatyta tik pareiga, kad toks prašytojas būtų nedelsiant paleistas, paaiškėjus, kad jo sulaikymas yra neteisėtas, vis dėlto paleistas į laisvę šis asmuo ir toliau naudojasi savo, kaip tarptautinės apsaugos prašytojo, statusu ir pagal šios direktyvos 17 straipsnį gali pasinaudoti materialinėmis priėmimo sąlygomis. Kaip pažymėta šio sprendimo 245 punkte, viena iš šių materialinių priėmimo sąlygų yra piniginės išmokos, leidžiančios prašytojui susirasti būstą, skyrimas arba būsto suteikimas natūra.
- 296 Be to, iš Direktyvos 2013/33 26 straipsnio matyti, kad tarptautinės apsaugos prašytojas turi turėti galimybę apskusti sprendimus, be kita ko, susijusius su materialinių priėmimo sąlygų suteikimu. Todėl teismas, pagal nacionalinę teisę turintis jurisdikciją nagrinėti tokį skundą, privalo užtikrinti, kad nagrinėjant prašymą būtų paisoma tarptautinės apsaugos prašytojo teisės į apgyvendinimą, turint omenyje tai, kad, kaip priminta šio sprendimo 254 punkte, toks apgyvendinimas negali būti laikomas sulaikymu *de facto*.
- 297 Galiausiai reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės reguliuojamą ginčą nagrinėjantis nacionalinis teismas turi turėti teisę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų užtikrintas visišką būsimo teismo sprendimo dėl pagal Sąjungos teisę reikalaujamų teisių buvimo veiksmingumas (be kita ko, žr. 1990 m. birželio 19 d. Sprendimo *Factortame ir kt.*, C-213/89, EU:C:1990:257, 21 punktą ir 2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, EU:C:2013:8, 107 punktą).

- 298 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2013/33 26 straipsnį reikalaujama, kad tarptautinės apsaugos prašytojas, kurio sulaikymas pasibaigė, pagal nacionalinę teisę kompetentingame teisme galėtų pasinaudoti teise gauti arba piniginę išmoką, leidžiančią jam susirasti būstą, arba būstą natūra, nes šis teismas pagal Sąjungos teisę turi galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kol bus priimtas galutinis sprendimas.
- 299 Taip pat reikia pridurti, kad dėl motyvų, analogiškų išdėstytiems šio sprendimo 138–146 punktuose, pagal Sąjungos teisės viršenybės principą ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisę į veiksmingą teisminę gynybą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo pripažinti savo jurisdikciją nagrinėti šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytą skundą, jei pagal nacionalinę teisę joks kitas teismas neturi kompetencijos jį nagrinėti.
- 300 Antra, kalbant apie trečiųjų šalių piliečius, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, pažymėtina, kad Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 2 dalies paskutinėje pastraipoje, kaip ir Direktyvos 2013/33 9 straipsnio 3 dalies paskutinėje pastraipoje, tik įpareigojama nedelsiant paleisti atitinkamą asmenį, paaiškinus, kad jo sulaikymas yra neteisėtas.
- 301 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į trečiojo klausimo e dalį ir ketvirtojo klausimo e dalį reikia atsakyti taip:
- Sąjungos teisės viršenybės principas ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad, nesant nacionalinės teisės nuostatos, kurioje būtų numatyta administracinio sprendimo dėl tarptautinės apsaugos prašytojų arba trečiųjų šalių piliečių, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, sulaikymo teisėtumo teisminė kontrolė, nacionalinis teismas turi pripažinti savo jurisdikciją priimti sprendimą dėl tokio sulaikymo teisėtumo ir turi teisę nedelsiant paleisti atitinkamus asmenis, jeigu mano, kad toks sulaikymas neatitinka Sąjungos teisės,
 - Direktyvos 2013/33 26 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį reikalaujama, jog tarptautinės apsaugos prašytojas, kurio neteisėtu pripažintas sulaikymas pasibaigė, kompetentingame teisme pagal nacionalinę teisę galėtų remtis teise į piniginę išmoką, leidžiančią jam susirasti būstą, arba teise gauti būstą natūra, nes šis teismas pagal Sąjungos teisę turi galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kol bus priimtas galutinis sprendimas,
 - Sąjungos teisės viršenybės principas ir Chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad, nesant nacionalinės nuostatos, kurioje būtų numatyta teisės į apgyvendinimą teisminė kontrolė, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/33 17 straipsnį, nacionalinis teismas privalo prisiimti jurisdikciją nagrinėti skundą, kuriuo siekiama užtikrinti tokią teisę.

Dél bylinėjimosi išlaidų

302 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse 13 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos kompetentingos administracinės institucijos ankstesniame sprendime grąžinti nurodytos paskirties šalies pakeitimą atitinkamas trečiosios šalies pilietis gali apskųsti tik administracinei institucijai, neužtikrinant šios institucijos sprendimo vėlesnės teisminės kontrolės. Tokiu atveju Sąjungos teisės viršenybės principas ir Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nacionalinis teismas, nagrinėjantis skundą dėl sprendimo grąžinti, kuriuo pakeista tokia paskirties šalis, teisėtumo Sąjungos teisės atžvilgiu, privalo pripažinti, kad turi jurisdikciją nagrinėti šį skundą.
2. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 33 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tarptautinės apsaugos prašymas gali būti atmestas kaip nepriimtinas, motyvuojant tuo, kad prašytojas atvyko į atitinkamos valstybės narės teritoriją per valstybę, kurioje nėra persekiojamas, jam nekyla didelės žalos pavojus, kaip tai suprantama pagal nacionalinės teisės nuostatą, kuria perkeltas 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 15 straipsnis, arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis.
3. Atsižvelgiant į Chartijos 18 straipsnį ir lojalaus bendradarbiavimo principą, išplaukiantį iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, Direktyva 2013/32 turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai buvo priimtas sprendimas atmesti prieglobsčio prašymą, kuris buvo patvirtintas galutiniu teismo sprendimu, kol nebuvo konstatuotas minėto sprendimo atmesti prašymą nesuderinamumas su Sąjungos teise, sprendžiančioji institucija, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2013/32 2 straipsnio f punktą, neprivalo persvarstyti šio prašymo savo iniciatyva. Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, jog egzistuoja Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuojama, kad nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama atmesti tarptautinės apsaugos prašymą kaip nepriimtina dėl to, kad prašytojas atvyko į atitinkamos valstybės narės teritoriją per valstybės, kurioje nebuvo persekiojamas, jam negrėšė didelės žalos pavojus arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis, teritoriją, neatitinka Sąjungos teisės, yra nauja aplinkybė, susijusi su tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Be to, minėta nuostata netaikoma paskesniai prašymui, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio q punktą, kai sprendžiančioji institucija konstatuoja, kad galutinis sprendimas atmesti ankstesnį prašymą prieštarauja Sąjungos teisei. Tokia išvada neišvengiamai privaloma minėtai institucijai, kai šis prieštaravimas konstatuojamas Teisingumo Teismo sprendime arba jį vėliau konstatuoja nacionalinis teismas.

4. Direktyva 2008/115 ir 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos turi būti aiškinamos taip, kad trečiosios šalies piliečiui nustatyta pareiga nuolat likti griežtai apibrėžtoje uždaroje tranzito zonoje, kurioje šio piliečio judėjimas ribojamas ir kontroliuojamas, ir šis trečiosios šalies pilietis negali teisėtai savo valia iš jos išeiti bet kuria kryptimi, yra laisvės atėmimas, kuris laikytinas „sulaikymu“, kaip tai suprantama pagal minėtas direktyvas.
5. Direktyvos 2013/32 43 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį neleidžiama sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytojo tranzito zonoje ilgiau nei keturias savaites.
6. Direktyvos 2013/33 8 ir 9 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama, pirma, sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytoją vien tuo pagrindu, kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, nenumatyti jokios administracinio sprendimo dėl šio prašytojo sulaikymo teisėtumo teisminės kontrolės. Tačiau šios direktyvos 9 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės neįpareigojamos nustatyti maksimalios sulaikymo trukmės, jeigu jų nacionalinė teisė užtikrina, kad sulaikymas truks tik tol, kol taikomas jį pateisinantis pagrindas, ir kad bus greitai vykdomos su šiuo pagrindu susijusios administracinės procedūros.
7. Direktyvos 2008/115 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, pirma, sulaikyti trečiosios šalies pilietį tik dėl to, kad dėl jo priimtas sprendimas grąžinti ir kad jis negali patenkinti savo poreikių, antra, šį sulaikymą vykdyti prieš tai nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl sulaikymo ir neišnagrinėjus tokio sulaikymo būtinybės ir proporcingumo, trečia, kad nebūtų atliekama jokios administracinio sprendimo dėl sulaikymo teisėtumo teisminės kontrolės, ir, ketvirta, kad šis sulaikymas truktų ilgiau nei 18 mėnesių ir būtų taikomas, nors išsiuntimas nebebūtų vykdomas arba tai būtų daroma nepakankamai greitai.
8. Sąjungos teisės viršenybės principas ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad, nesant nacionalinės teisės nuostatos, kurioje būtų numatyta administracinio sprendimo dėl tarptautinės apsaugos prašytojų arba trečiųjų šalių piliečių, kurių prieglobsčio prašymas buvo atmestas, sulaikymo teisėtumo teisminė kontrolė, nacionalinis teismas turi pripažinti savo jurisdikciją priimti sprendimą dėl tokio sulaikymo teisėtumo ir turi teisę nedelsiant paleisti atitinkamus asmenis, jeigu mano, kad toks sulaikymas neatitinka Sąjungos teisės.

Direktyvos 2013/33 26 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį reikalaujama, kad tarptautinės apsaugos prašytojas, kurio neteisėtu pripažintas sulaikymas pasibaigė, kompetentingame teisme pagal nacionalinę teisę galėtų remtis teise į piniginę išmoką, leidžiančią jam susirasti būstą, arba teise gauti būstą natūra, nes šis teismas pagal Sąjungos teisę turi galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemonės, kol bus priimtas galutinis sprendimas.

Sąjungos teisės viršenybės principas ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti aiškinami taip, kad, nesant nacionalinės nuostatos, kurioje būtų numatyta teisės į apgyvendinimą teisminė kontrolė, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/33 17 straipsnį, nacionalinis teismas privalo priimti jurisdikciją nagrinėti skundą, kuriuo siekiama užtikrinti tokią teisę.

Parašai.